

Analýza nákladov vo vybranej spoločnosti

Katarína Červená

Bakalárska práca
2018

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav podnikové ekonomiky
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Katarína Červená**
Osobní číslo: **M14052**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Analýza nákladů ve vybrané společnosti**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Proveďte průzkum literárních zdrojů a zpracujte teoretické poznatky pojednávající o nákladech, nákladových modelech a bodu zvratu.

II. Praktická část

- Charakterizujte analyzovanou společnost.
- Zpracujte analýzu nákladů ve vybrané společnosti, sestavte krátkodobou nákladovou funkci a určete bod zvratu.
- Zhodnoťte výsledky analýz a navrhněte doporučení vedoucí ke zlepšení řízení nákladů ve společnosti.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ČECHOVÁ, Alena. Manažerské účetnictví. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2006, 182 s. ISBN 8025111245.
DRURY, Colin. Management and cost accounting. 6th ed. London: Thomson Learning, 2004, 1280 s. ISBN 1-84480-028-8.
HRADECKÝ, Mojmír, Jiří LANČA a Ladislav ŠÍŠKA. Manažerské účetnictví. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 259 s. ISBN 9788024724713.
POPESKO, Boris. Moderní metody řízení nákladů: jak dosáhnout efektivního vynakládání nákladů a jejich snížení. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 233 s. ISBN 978-80-247-2974-9.
SYNEK, Miloslav. Manažerská ekonomika. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 471 s. ISBN 978-80-247-3494-1.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Ludmila Kozubíková, Ph.D.
Ústav podnikové ekonomiky
Datum zadání bakalářské práce: 15. prosince 2017
Termín odevzdání bakalářské práce: 14. května 2018

Ve Zlíně dne 15. prosince 2017

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

Ing. Petr Novák, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přípouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 10.5.2018

Jméno a příjmení: Kateřina Čiháková

Čiháková
.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Táto bakalárska práca je zameraná na analýzu nákladov vo vybranej spoločnosti. Práca pozostáva z dvoch častí, z teoretickej a praktickej.

Prvá časť, teoretická, vymedzuje základné pojmy a termíny týkajúce sa nákladov a analýzy nákladov. Ďalej sa sústreďuje na členenie nákladov z niekoľkých hľadísk, a tiež popisuje analýzu bodu zvratu a metódy modelovania nákladov. Teoretické poznatky z tejto časti bakalárskej práce sú ďalej použité v praktickej časti.

Na začiatku praktickej časti je spracovaná charakteristika spoločnosti, ktorá zahŕňa hlavný výrobný program spoločnosti, a tiež SWOT analýzu. Ďalej sa zameriava na analýzu nákladov, analýzu bodu zvratu a v neposlednom rade modelovanie krátkodobej nákladovej funkcie. V poslednej časti sú popísané výsledky analýz a navrhované doporučenia.

Kľúčové slová: náklady, variabilné náklady, fixné náklady, bod zvratu, modelovanie nákladov

ABSTRACT

This Bachelor thesis is focused on the analysis of costs in selected company. This work is divided into two parts, theoretical and practical.

The first part, theoretical, determines basics definition which is connected with costs or the analysis of costs. Further there are costs segmentation, and also the analysis of break-even point and modelling costs. Theoretical knowledge were used in practical part of thesis.

The practical part introduces the selected company, the fields of its activities and SWOT analysis. Further it is focused on analysis of costs, the analysis of break-even point and last but not least on modelling costs. The last part of this thesis includes some proposals and recommendation for better management of costs.

Keywords: costs, variable costs, fixed costs, break- even point, modelling costs

V úvode svojej práce by som chcela poďakovať Ing. Ludmile Kozubíkovej, Ph. D. za cenné rady, profesionálny prístup a vedenie mojej bakalárskej práce.

Ďalšie poďakovanie patrí vedeniu vybranej spoločnosti za umožnenie spolupráce a poskytnutie potrebných podkladov k vypracovaniu mojej bakalárskej práce.

V neposlednom rade poďakovanie patrí mojim blízkym a rodine za morálnu podporu, ktorú mi počas písania tejto práce poskytli.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej/diplomovej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČASŤ	12
1 DEFINÍCIA NÁKLADOV	13
1.1 POŇATIE NÁKLADOV	13
1.1.1 Náklady z hľadiska finančného účtovníctva	14
1.1.2 Náklady z hľadiska manažérskeho účtovníctva	14
2 ČLENENIE NÁKLADOV	15
2.1 DRUHOVÉ ČLENENIE NÁKLADOV	15
2.2 ÚČELOVÉ ČLENENIE NÁKLADOV	15
2.2.1 Náklady technologické a náklady na obsluhu a riadenie	16
2.2.2 Náklady jednotkové a režijné.....	16
2.3 ČLENENIE NÁKLADOV PODĽA KALKULAČNÉHO VZORCA.....	16
2.3.1 Priame náklady.....	17
2.3.2 Nepriame náklady	17
2.4 NÁKLADY VO VZŤAHU K OBJEMU VÝROBY.....	17
2.4.1 Variabilné náklady	18
2.4.2 Fixné náklady	20
2.4.3 Zmiešané náklady.....	20
2.5 ČLENENIE NÁKLADOV Z HĽADISKA ROZHODOVANIA.....	21
2.5.1 Relevantné a irelevantné náklady.....	21
2.5.2 Oportunitné náklady.....	21
2.5.3 Náklady viazané k rozhodnutiu.....	22
2.5.4 Utopené náklady.....	22
2.6 ĎALŠIE KATEGÓRIE NÁKLADOV	22
3 MODELOVANIE NÁKLADOV	24
3.1 NÁKLADOVÉ FUNKCIE	24
3.1.1 Krátkodobá nákladová funkcia	24
3.1.2 Dlhodobá nákladová funkcia.....	24
3.2 METÓDY ZOSTAVENIA NÁKLADOVÝCH FUNKCIÍ.....	25
3.2.1 Klasifikačná analýza	26
3.2.2 Metóda dvoch období.....	26
3.2.3 Metóda priemeru	27
3.2.4 Grafická metóda	27
3.2.5 Metóda regresnej a korelačnej analýzy	28
4 ANALÝZA BODU ZVRATU	30
5 ZHRNUTIE TEORETICKÝCH POZNATKOV	33
II PRAKTICKÁ ČASŤ	34
6 CHARAKTERISTIKA VYBRANEJ SPOLOČNOSTI	35

6.1	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SPOLOČNOSTI	35
6.2	HISTÓRIA SPOLOČNOSTI	35
6.3	PREDMET ČINNOSTI SPOLOČNOSTI.....	35
6.3.1	Hlavný výrobný program spoločnosti.....	36
6.4	ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA SPOLOČNOSTI	37
6.5	MAJETKOVÁ A FINANČNÁ ŠTRUKTÚRA SPOLOČNOSTI	38
6.5.1	Majetková štruktúra spoločnosti	39
6.5.2	Finančná štruktúra spoločnosti.....	39
6.6	VÝVOJ HOSPODÁRSKEHO VÝSLEDKU SPOLOČNOSTI	41
6.7	SWOT ANALÝZA SPOLOČNOSTI	41
6.7.1	Silné stránky.....	42
6.7.2	Slabé stránky	43
6.7.3	Príležitosti	43
6.7.4	Hrozby.....	44
7	ANALÝZA NÁKLADOV VO VYBRANEJ SPOLOČNOSTI.....	45
7.1	VÝVOJ NÁKLADOV V SPOLOČNOSTI.....	45
7.2	DRUHOVÉ ČLENENIE NÁKLADOV.....	46
7.2.1	Výrobná spotreba a náklady na predaný tovar	46
7.2.2	Osobné náklady	47
7.2.3	Odpisy a opravné položky k DNM a k DHM	48
7.2.4	Ostatné prevádzkové náklady	48
7.2.5	Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam	49
7.2.6	Iné finančné náklady	49
7.2.7	Daň z príjmu.....	49
7.3	VERTIKÁLNA A HORIZONTÁLNA ANALÝZA	49
7.3.1	Vertikálna analýza podľa druhového členenia nákladov	49
7.3.2	Horizontálna analýza podľa druhového členenia nákladov	50
7.4	ČLENENIE NÁKLADOV VZHLADOM K OBJEMU VÝROBY	51
7.4.1	Štruktúra položiek variabilných nákladov	52
7.4.2	Štruktúra položiek fixných nákladov	54
8	MODELOVANIE NÁKLADOV.....	58
8.1	ANALÝZA BODU ZVRATU.....	58
8.2	ZOSTAVENIE NÁKLADOVEJ FUNKCIE	60
9	VYHODNOTENIA ANALÝZ A ZÁVEREČNÉ DOPORUČENIA	62
	ZÁVER	65
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	66
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	68
	ZOZNAM OBRÁZKOV	69
	ZOZNAM TABULEK.....	70
	ZOZNAM PRÍLOH.....	71

ÚVOD

Ako je známe, základným finančným cieľom každého podniku, a to už či sa jedná o podnik výrobný alebo aj nie, je maximalizácia jeho tržnej hodnoty, a tiež dosahovanie zisku.

Preto je pre podnik, ktorý sa chce v dnešnom vysokokonkurenčnom prostredí udržať na trhu veľmi podstatným faktorom hospodársky výsledok spoločnosti. Z tohto hľadiska medzi najdôležitejšie charakteristiky spoločnosti patria výnosy a náklady, od ktorých sa už spomínaný výsledok hospodárenia priamo odvíja. Jedným zo spôsobov ako dosiahnuť zisk, prípadne jeho zvýšenie je aj znižovanie nákladov.

Spôsobov ako sa spoločnosť môže udržať na trhu je viacero, ako napríklad včasná identifikácia rizika alebo zlepšenie ekonomického riadenia či organizácie práce. Sledovanie nákladov potom spoločnosti umožňuje zistiť, kde sa nachádzajú nevyužitú rezervy, prípadne ktoré jej činnosti sú neefektívne.

Z týchto dôvodov sa táto bakalárska práca zameriava práve na analýzu nákladov vo vybranej spoločnosti. Cieľom mojej práce je vypracovať analýzu nákladov, zostaviť krátkodobú nákladovú funkciu, a tiež stanoviť bod zvratu.

Bakalárska práca pozostáva z dvoch hlavných častí, teoretickej a praktickej.

V teoretickej časti mojej práce mám za cieľ uskutočniť prieskum literárnych zdrojov a spracovať teoretické poznatky, ktoré sa týkajú nákladov, modelovania nákladov a bodu zvratu. Táto časť je rozdelená do piatich kapitol, ktoré sa postupne zameriavajú na definíciu nákladov, členenie nákladov, modelovanie nákladov a v neposlednom rade na analýzu bodu zvratu. V poslednej kapitole je vypracované zhrnutie teoretických poznatkov.

Praktická časť potom využíva poznatky z teoretickej časti pre výpočty potrebné na spracovanie analýzy nákladov, stanovenia bodu zvratu, a taktiež modelovanie nákladovej funkcie. Praktická časť mojej práce je taktiež rozdelená do piatich kapitol, pričom prvá je venovaná predstaveniu spoločnosti, a možno tu nájsť jej základné charakteristiky, ako aj vývoj hospodárskeho výsledku, majetkové, finančné a organizačné štruktúry, a tiež analýzu SWOT. Ďalej je to kapitola, ktorá sa zameriava na vypracovanie analýzy nákladov, čo je pre spoločnosť z vyššie uvedených dôvodov nesmierne dôležité. V tretej kapitole sa nachádza zostavenie krátkodobej nákladovej funkcie, stanovenie bodu zvratu a následný výpočet bezpečnostnej podnikateľskej rezervy a bezpečnostného podnikateľského koeficientu.

tu. Taktiež je tu kapitola venovaná zhrnutiam výsledkov analýz, a nakoniec posledná kapitola, ktorá obsahuje možné doporučenia pre spoločnosť.

CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce bude vypracovanie analýzy nákladov v sledovanom období, a to za účelom zlepšenia riadenia nákladov vo vybranej spoločnosti. Hlavný zdroj, z ktorého budem čerpať, budú výročné správy z rokov 2012 – 2016, a potom hlavné knihy spoločnosti, v rovnakom rozmedzí rokov.

Jedným z čiastkových cieľov práce je rozšírenie vedomostí o tejto problematike, formou spracovania teoretických poznatkov a následná aplikácia nadobudnutých poznatkov na vypracovanie analýz potrebných k navrhnutiu možných opatrení na zlepšenie riadenia nákladov.

Medzi čiastkové ciele tiež patrí aj stanovenie bodu zvratu a modelovanie nákladovej funkcie.

Metódou, ktorú využijem pre spracovanie teoretickej časti práce bude kritická literárna rešerš.

Medzi metódy, ktoré využijem v praktickej časti mojej práce patrí, SWOT analýza, ktorá slúži na monitorovanie vnútorného prostredia spoločnosti prostredníctvom jej silných a slabých stránok a vonkajšieho prostredia, v ktorom sa spoločnosť momentálne nachádza, formou príležitostí a hrozieb. Potom je to horizontálna a vertikálna analýza, pričom prvá z nich vyjadruje percentuálny medziročný nárast nákladov a pomocou druhej je možné sledovať podiel jednotlivých nákladových položiek na nákladoch celkových. Náklady budú analyzované druhovým členením, a tiež členením v závislosti od objemu produkcie, ktoré bude vypracované na základe klasifikačnej analýzy. Ďalšou metódou, ktorú aplikujem v mojej práci je metóda stanovenia bodu zvratu, ktorá pojednáva o takom množstve výkonov, pri ktorých spoločnosť je schopná platiť svoje záväzky, ale dosahuje nulový zisk. Poslednou metódou pri vypracovaní analýz nákladov bude zostavenie nákladovej funkcie.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 DEFINÍCIA NÁKLADOV

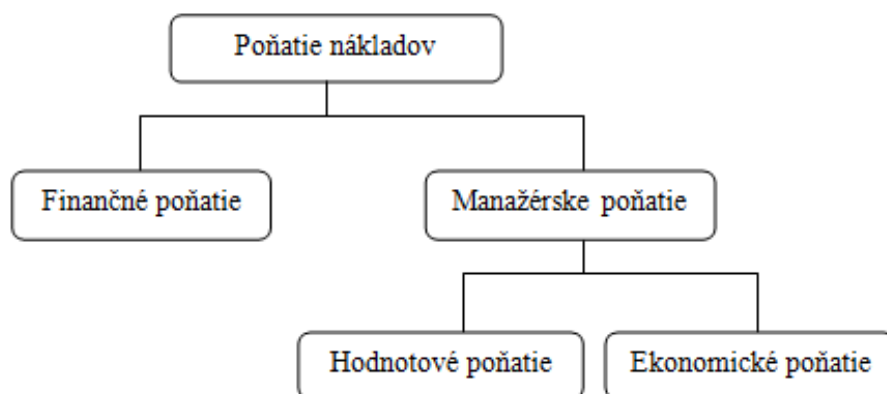
Na začiatok práce, je nutné zdefinovať si pojem náklady. V ekonomickej literatúre sa vzhľadom na to, že pojem náklady jednoznačne patrí medzi základné ekonomické pojmy, nachádza nespočetné množstvo definícií. Jedna z nich napríklad uvádza, že náklady môžu byť vo výrobnom procese zjednodušene označené za peňažné vyjadrenie vstupov, ktoré podnik vynaložil na tvorbu výstupov – produktov. (Papula, Papulová, 2013, s. 91)

Iný zdroj náklady definuje obdobným spôsobom, ako peniazmi ocenenú spotrebu výrobných faktorov, a to vrátane verejných výdajov, a za predpokladu, že táto spotreba bola vyvolaná tvorbou výnosov. (Synek, 2011, s. 80)

1.1 Poňatie nákladov

Vzhľadom na rôzne účely vynaloženia nákladov je potrebné ponímať náklady z rôznych hľadísk, ktoré ale v princípe zodpovedajú rozdeleniu účtovníctva ako takého. V súčasnosti sa používa dvojaké poňatie nákladov, pričom prvým z nich sú náklady vo finančnom účtovníctve, a druhým náklady v manažérskom (vnútro podnikovom) účtovníctve. K hlavným dôvodom vzniku rozdielnych systémov účtovníctva - finančného a manažérskeho, okrem iného patrili aj rozdielni adresáti výstupných informácií. (Hradecký, Lanča, Šiška, 2008, s. 72)

Nižšie uvedený obrázok (Obr. 1) znázorňuje hľadiská poňatia nákladov.

Obr. 1 Poňatie nákladov (Popesko, 2009, s. 32)

1.1.1 Náklady z hľadiska finančného účtovníctva

Vo finančnom účtovníctve sa pristupuje k definícii nákladov z pohľadu externého užívateľa. Finančné účtovníctvo potom pozerá na náklady ako na úbytok ekonomického prospechu, ktorého výsledkom je zníženie vlastného kapitálu, a môže sa prejavovať ako úbytok aktív, prípadne nárast dlhov. Náklady sú vyjadrované v účtovných cenách, čo znamená, že sú vyjadrované v cenách, za ktoré boli spotrebované aktíva obstarané alebo v hodnote nárastu pasív, ktorá bola zaevidovaná. (Popesko, 2009, s. 32)

1.1.2 Náklady z hľadiska manažérskeho účtovníctva

V manažérskom účtovníctve, v ktorom je na náklady pozerané z pohľadu manažéra, sú náklady definované ako hodnotové vyjadrenie účelného vynaloženia ekonomických zdrojov podniku, ktoré účelovo súvisí s ekonomickou činnosťou podniku. Na základe takéhoto ponímania nákladov sú ďalej známe dva prístupy. (Hradecký, Lanča, Šiška, 2008, s. 72)

Hodnotové poňatie nákladov

Hodnotové poňatie nákladov je určené najmä na poskytovanie informácií potrebných na bežné riadenie, či kontrolu piebehu procesov prebiehajúcich v podniku. Spotrebované vstupy sú oceňované cenami zodpovedajúcimi ich súčasnej reálnej hodnote.

Náklady tohto typu, nezahŕňajú len náklady vykazované vo finančnom účtovníctve, ale aj tie, ktoré finančné účtovníctvo nevykazuje. Tie sa potom označujú za náklady kalkulačné. (Král a kol., 2002, s. 58)

Ekonomické poňatie nákladov

Ekonomické poňatie nákladov je prístupom, ktorý je ešte odlišnejší od finančného účtovníctva, než prístup predchádzajúci. Jeho odlišnosť súvisí s konceptom oportunitných nákladov. Zjednodušene povedané, náklady sú v tomto prípade rovné hodnote, ktorú je možné získať pri ich najefektívnejšom využití. Vzhľadom na vyššie uvedenú odlišnosť od finančného účtovníctva, nemožno takto vytvorený systém využívať bežne, ale len v určitých špecifických prípadoch, ako napríklad pri analýze ekonomickej efektívnosti investičného projektu alebo zisťovaní hodnoty firmy prostredníctvom výnosovej metódy. (Landa, 2014, s. 248)

2 ČLENENIE NÁKLADOV

Potreba členenia nákladov je daná skutočnosťou, že počet nákladových položiek sa dnes počíta na stovky až tisíce. Na základe toho je nutné dokázať tieto položky rozčleniť do určitých väčších homogénnych skupín, prostredníctvom ktorých je potom ďalej možné pozorovať ich správanie pri rôznych situáciách. Klasifikácia nákladov, je tiež základným predpokladom pre výber a následnú aplikáciu vhodných nástrojov manažérskeho účtovníctva. Náklady sú členené podľa rôznych kritérií a z rôznych hľadísk. (Popesko, 2009, s. 34)

2.1 Druhové členenie nákladov

Druhové členenie je najbežnejšie používanou formou klasifikácie v bežnom finančnom účtovníctve, z čoho je zrejmé, že sa jedná o členenie nákladov zodpovedajúce finančnému poňatiu nákladov.

Je založené na sústreďovaní nákladov do rovnorodých skupín – nákladových druhov, a to na základe ich spojitosti s jednotlivými výrobnými faktormi. Druhové členenie nákladov odpovedá na otázku, čo bolo spotrebované. (Synek, 2011, s. 81)

Nevýhodou takéhoto členenia je to, že nesumarizuje náklady podľa činnosti podniku. (Lazar, 2001, s. 18)

Náklady podľa nákladových druhov delíme na:

- Náklady, ktoré predstavujú spotrebu hmotných statkov, ako napríklad spotreba materiálu, či spotreba energie,
- Náklady vynaložené na externé služby, ako sú: dopravné, nájomné, opravy a údržba dodávateľským spôsobom, alebo ekonomické a právne služby,
- Mzdové náklady a ostatné osobné náklady, ktoré zahŕňajú napríklad náklady na mzdy zamestnancov, sociálne a zdravotné poistenie, provízie,
- Odpisy, a teda náklady zodpovedajúce opotrebeniu majetku ako sú budovy, stroje, či výrobné zariadenia, ale napríklad aj nehmotný investičný majetok,
- Finančné náklady, ktoré predstavujú náklady viazané na konkrétne peňažné úhrady – úroky, poisťné, poplatky. (Čechová, 2006, s.73)

2.2 Účelové členenie nákladov

Ako vyplýva už z názvu tohto typu členenia, účelové členenie nákladov klasifikuje náklady vzhľadom na účel ich vynaloženia. (Hradecký, Lanča a Šiška, 2008, s. 78-79)

Jedná sa teda o triedenie nákladov na základe miesta vzniku a zodpovednosti za vznik, inak povedané je to v podstate členenie nákladov podľa vnútropodnikových útvarov. Na základe takéhoto členenia, sa podľa veľkosti podniku, a tiež zložitosti výroby, náklady delia v niekoľkých úrovniach. (Synek, 2011, s. 81)

2.2.1 Náklady technologické a náklady na obsluhu a riadenie

Vo výrobe sa obvykle používa prvý typ účelového členenia nákladov, a to na náklady technologické a náklady na obsluhu a riadenie.

Náklady, ktoré sú bezprostredne vyvolané technológiou alebo nejakým spôsobom s touto technológiou účelovo súvisia, sú označované ako náklady technologické. Príkladom takéhoto nákladu môže byť náklad na spotrebu materiálu v určitom množstve a kvalite alebo odpisy výrobných zariadení potrebných v technologickom procese. (Čechová, 2006, s. 75-76)

Náklady na obsluhu a riadenie, ako už ich názov napovedá, sú vynakladané na zaistenie doprovoďných činností technologického procesu. Jedná sa teda, napríklad o náklady vynaložené na spotrebu elektrickej energie v kanceláriách, kúrenie, či mzdy administratívnych pracovníkov. (Popesko, 2009, s. 37)

2.2.2 Náklady jednotkové a režijné

Vzhľadom na to, že často je zložitá stanoviť, ktorá položka ešte priamo súvisí s technologickým procesom, a ktorá už zaistuje doprovoďné činnosti, v praxi sa pri rozhodovacích úlohách používa druhý typ účelového členenia nákladov. Náklady sa tu delia na náklady jednotkové a náklady režijné. (Fibírová, 2015, s. 55)

Tá časť technologických nákladov, ktoré priamo súvisia s určitým výkonom, napríklad jeden kus výrobku, je nazývaná ako náklady jednotkové.

Potom ostatné technologické náklady – tie, ktoré nesúvisia s jednotkou výkonu, ale iba s technologickým procesom – spolu s nákladmi na obsluhu a riadenie, su označované termínom náklady režijné. (Synek, 2011, s. 81)

2.3 Členenie nákladov podľa kalkulačného vzorca

Členenie nákladov podľa kalkulačného vzorca je známe aj pod názvom kalkulačné členenie nákladov. V tomto prípade sú náklady priradzované nákladovému objektu, pričom ter-

mínom nákladový objekt rozumieme objekt priradzovania nákladov, a teda predmet alokácie, ktorý v staršej literatúre možno nájsť pod pojmi predmet kalkulácie, či kalkulačná jednica. (Popesko, 2009, s. 38)

Inak povedané, kalkulačné členenie odpovedá na otázku, na čo boli náklady vynaložené, na ktoré výrobky alebo služby. Podľa spôsobu akým boli náklady priradené kalkulačnej jednici, sa používajú dve skupiny nákladov, a to priame náklady a nepriame. (Synek, 2011, s. 82)

2.3.1 Priame náklady

Prvým typom nákladov v kalkulačnom členení sú náklady priame. Tieto priamo súvisia s určitým druhom výkonu, teda sa dajú priamo vzťahovať k určitému nákladovému objektu.

V priamych nákladoch sú potom obsiahnuté všetky náklady jednotkové a aj časť režijných nákladov, a to takých, ktoré priamo súvisia s určitým produktom. (Fibírová, 2015, s. 56)

2.3.2 Nepriame náklady

Termínom nepriame náklady označujeme také náklady, ktoré nesúvisia len s jedným druhom výkonu, ale s viacerými, a zabezpečujú tak výrobu ako celok. Do nepriamych nákladov sa teda zaraďujú tie režijné náklady, ktoré sú spoločné pre viacero druhov produktov. (Fibírová, 2015, s. 56)

Vo všeobecnosti nepriame náklady nemôžu byť špecificky priradené určitému konkrétnemu výkonu z dvoch príčin:

- Žiadna špecifická väzba medzi nákladovým objektom a nákladom neexistuje,
- Alebo nie je možné túto väzbu identifikovať. (Popesko, 2009, s. 38)

2.4 Náklady vo vzťahu k objemu výroby

Členenie nákladov na základe ich vzťahu k vykonávanému objemu výroby je považované za jeden z najvýznamnejších nástrojov riadenia nákladov. Vzhľadom na to, že sa zameriava na skúmanie nie minulých, už spotrebovaných nákladov, ale na správanie nákladov rôznych alternatívnych variantov objemov výkonov budúcich, využíva sa v praxi pri tvorbe manažérskych rozhodnutí.

Existuje veľké množstvo otázok, ktoré práve toto členenie nákladov dokáže zodpovedať, a to napríklad: Aký by mal byť plánovaný objem výkonov? alebo Ktorý model odmeňovania zamestancov je pre vybranú spoločnosť najvhodnejší? (Landa, 2014, s. 265)

V rámci rozdelenia nákladov vo vzťahu k objemu vykonávaných výkonov sa rozlišujú tri základné kategórie nákladov:

- Variabilné náklady,
- Fixné náklady,
- Zmiešané náklady. (Popesko, 2009, s. 39)

2.4.1 Variabilné náklady

Variabilnými nákladmi sú označované také náklady, ktoré sa so zmenami objemov výkonov vo svojej absolútnej výške menia, a to konkrétne tak, že pri zvyšovaní objemu výkonov rastú, a naopak, pri poklese objemu výkonov sa znižujú. Dá sa teda povedať, že sú na objeme produkcie závislé. (Čechová, 2006, s. 81)

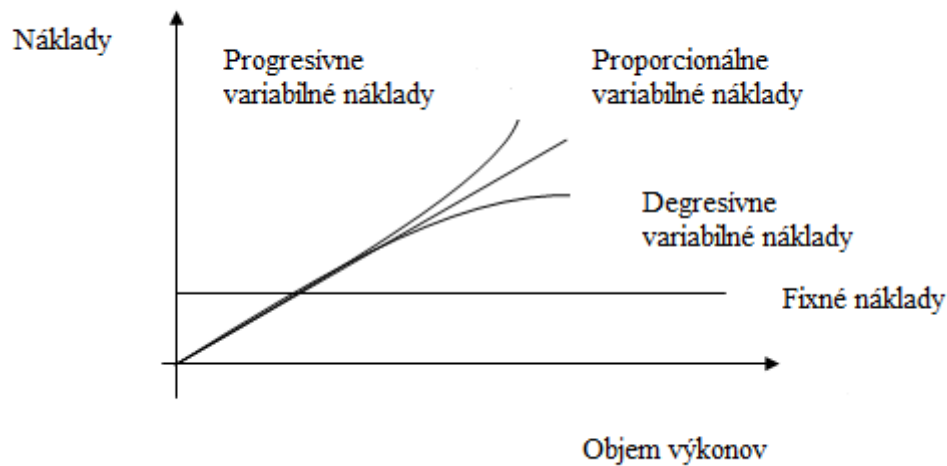
Do variabilných nákladov sa radia, napríklad: úkolová mzda výrobného robotníka, spotreba základného materiálu, spotreba technologickej energie.

Stupeň variability nákladov sa môže líšiť, na základe čoho sa variabilné náklady ďalej rozčleňujú na:

- Nadproporcionálne alebo progresívne variabilné náklady,
- Proporcionálne náklady,
- A podproporcionálne alebo degresívne variabilné náklady.

(Vochozka, Mulač, a kolektiv, 2012, s. 79)

Takéto rozdelenie variabilných nákladov je znázornené na obrázku nižšie (Obr. 2).

Obr. 2 Rozdelenie variabilných nákladov (Papula, Papulová, 2013, s. 104)

Proporcionálne náklady

Ak sa celkové variabilné náklady vyvíjajú priamo úmerne k výkonom, označujú sa termínom proporcionálne náklady. Znamená to, že výška variabilných nákladov na jednotku výkonu sa nemení, a teda zostáva rovnaká. Príkladom takýchto nákladov sú úkolové mzdy výrobných robotníkov, spotreba pohonných hmôt, či spotreba základného materiálu. (Papula, Papulová, 2013, s. 104)

Progresívne variabilné náklady

Náklady s progresívnym charakterom sú také, pri ktorých sa celkové variabilné náklady zvyšujú rýchlejšie ako rastie objem výkonov, čo znamená, že náklady prepočítané na jednotku výkonu rastú v súvislosti s narastajúcim objemom výkonov. Ako príklad sa uvádza mzda za nadčasové hodiny. (Vochozka, Mulač, a kolektív, 2012, s. 79)

Degresívne variabilné náklady

Opakom progresívne variabilných nákladov, sú náklady degresívne variabilné. Za takýto druh nákladov sa označujú náklady, pri ktorých celkové variabilné náklady rastú pomalšie ako narastá objem výkonov. Z toho vyplýva, že náklady na jednotku výkonov klesajú s nárastom objemu produkcie. Radia sa sem, napríklad: náklady na technologické palivo a energiu, či pomocný materiál. (Papula, Papulová, 2013, s. 104)

2.4.2 Fixné náklady

Ďalším zo základných typov nákladov, podľa členenia vo vzťahu k zmenám objemu výroby, sú fixné náklady. Za také sa považujú náklady, ktoré sa vo svojej absolútnej hodnote v závislosti na objem produkcie nemenia, sú teda od objemu produkcie nezávislé a sú stále. (Čechová, 2006, s. 81)

Charakteristické pre tento druh nákladov je, že zatiaľčo celkové fixné náklady ostávajú pri zmenách objemu produkcie nemenné, jednotkové fixné náklady s rastom objemu produkcie klesajú, a naopak. Príkladom fixných nákladov môžu byť odpisy budov, leasing motorových vozidiel, či mzdy pracovníkov na manažérskych pozíciách. (Popesko, 2009, s. 40)

Do fixných nákladov radíme veľký počet nákladov, ktoré napríklad na základe praktického riadenia môžeme deliť na:

- Fixné náklady vyvolané spôsobom, akým sú činnosti zaistované- náklady na obsluhu a riadenie,
- Fixné náklady, ktoré sú špecifické tým, že nie sú priamo vyvolané tvorbou výkonu, ale o ich vzniku rozhoduje vedenie- náklady na reklamu a propagácie, vzdelávanie,
- Fixné náklady, ktoré sa vynakladajú pravidelne, opakovane a v rovnakej výške – náklady vyplývajúce z využívania aktív. (Fibírová, Šoljaková, Wagner, 2011, s. 136)

2.4.3 Zmiešané náklady

Posledným typom nákladov na základe takéhoto členenia sú náklady zmiešané. Ako už ich názov napovedá, jedná sa o náklady, ktoré vykazujú určitý zmiešaný charakter, a teda obsahujú ako variabilnú, tak aj fixnú zložku. Ako príklad sa uvádza spotreba elektrickej energie. Fixnú zložku u uvedeného príkladu predstavuje spotreba energie na osvetlenie haly alebo vykurovanie, a variabilnou zložkou je potom napríklad spotreba energie na prevádzku výrobných linky.

Pri využívaní delenia nákladov podľa závislosti na objeme produkcie je dôležité si uvedomiť, že túto klasifikáciu je možné vykonať vždy iba k určitému časovému úseku, pretože z dlhodobého hľadiska bude väčšina nákladov, a teda aj fixné náklady, mať variabilný charakter. (Popesko, 2009, s. 41)

2.5 Členenie nákladov z hľadiska rozhodovania

Náklady a rôzne informácie o nich je možné využívať pre rôzne účely. Napríklad v manažérskom účtovníctve, ktoré poskytuje informácie najmä manažérom podniku, sa takéto informácie využívajú pre rôzne rozhodovania, a to súčasné, ale aj rozhodovania orientované na budúcnosť. (Čechová, 2006, s. 61)

2.5.1 Relevantné a irelevantné náklady

Delenie nákladov z hľadiska rozhodovania je založené na posúdení, ktoré náklady budú ovplyvnené výberom jednej z existujúcich alternatív. Na základe odpovede na túto otázku, potom náklady delíme na relevantné a irelevantné.

Za relevantné náklady sú považované tie, ktoré sa výberom konkrétnej varianty zo všetkých možných, budú meniť. Irelevantné náklady sú potom také, ktorých výšku výber ani zmena varianty nijako neovplyvní, a sú teda z hľadiska daného rozhodnutia nedôležité. (Kráľ a kolektív, 2002, s. 75)

Relevantné náklady je možné ďalej deliť na:

- Priame relevantné náklady, ktoré sú bezprostredne spájané s volenou alternatívou,
- Imputované náklady, ktoré ovplyvňujú účtovnú jednotku v širších súvislostiach, ako napríklad daňové dôsledky rozhodnutí,
- A odložené náklady, ktoré predstavujú dôsledky rozhodnutí s problematickým peňažným vyčíslením, napríklad: úvaha o reakciách zákazníkov na dané rozhodnutie.

Za špecifický druh relevantných nákladov sú potom považované náklady rozdielové, ktoré vyjadrujú rozdiel nákladov pred určitou zmenou a po nej. (Strouhal, 2012, s. 73-74)

2.5.2 Oportunitné náklady

Vymedzenie pojmu oportunitné náklady je založené na úvahe, že pri zvolení jedného konkrétneho výdaju majetku, za predpokladu jeho zhodnotenia, v jednej konkrétnej podnikateľskej aktivite, v podstate znemožní použitie tohto majetku na inú, alternatívnu variantu jeho zhodnotenia. (Drury, 2004, s.35) Jedná sa o určité obmedzenie ekonomických prostriedkov podniku, ktoré mu neumožňuje uskutočniť všetky možné alternatívy, ale len časť z nich. Potom, k tomu aby boli podnikom prijaté možnosti s najvyšším efektom je, samozrejme, nutné odmietnuť alternatívy s nižším prospechom. Za náklady oportunitné sú

teda považované „ušlé“ výnosy, o ktoré podnik prichádza tým, že uskutočňuje nie všetky, ale len niektoré z možných alternatív. (Král a kolektív, 2002, s. 77)

2.5.3 Náklady viazané k rozhodnutiu

Najdôležitejšou kategóriou tu sú náklady viazané, ktorých vznik v budúcnosti, je podmienený rozhodnutiami v súčasnosti. Táto kategória nákladov sa dáva do súvislosti s vývojom a konštrukčným, poprípade technologickým riešením výrobkov, ktoré značným spôsobom ovplyvňujú úroveň nákladov pri ich výrobe v budúcnosti. (Strouhal, 2012, s. 74)

2.5.4 Utopené náklady

Utopené alebo umŕtvené náklady možno považovať za určitú variantu nákladov irelevantných.

Vyznačujú sa niekoľkými charakteristickými črtami:

- Sú vynakladané pred začiatkom výroby,
- Vynaloženú čiastku, a teda celkovú výšku takýchto nákladov, už nie je možné ovplyvniť,
- Jediným spôsobom ako dosiahnuť zníženie tejto čiastky je uskutočniť investičné rozhodnutie s opačným efektom,
- Typickým je pomerne dlhý časový úsek medzi vynaložením a vyjadrením nákladu.

Ako príklad sú uvádzané napríklad odpisy fixných aktív. (Popesko, 2009, s. 42)

2.6 Ďalšie kategórie nákladov

Ako už bolo na začiatku povedané, existuje nespočetné množstvo druhov nákladov. Táto kapitola sa zameriava na vybrané kategórie nákladov, ktoré priamo nespádajú pod niektoré z vyššie uvedených členení nákladov.

Ďalšie kategórie nákladov:

- Prírastkové náklady, ako zo samotného názvu vyplýva, sú vyvolané prírastkom objemu produkcie. Špecifickým druhom takýchto nákladov, sú náklady marginálne, ktorých prírastok je vyvolaný prírastkom objemu produkcie len o jednu jednotku. (Synek, Kislíngierová a kol., 2010, s. 45)
- Implicitné a explicitné náklady, ktoré sú rozčlenené na základe ich vzťahu k poňatiu nákladov. Implicitné náklady sú také, ktoré sú evidované v účtovníctve

v presnej výške, zatiaľčo náklady explicitné evidované vôbec nie sú, poprípade sú evidované v inej výške. (Popesko, 2009, s. 42)

- Náklady na obstaranie, skladovanie, výrobu, správu a odbyt, ktoré sú takto rozlišované na základe podnikových funkcií. (Synek, Kislingerová a kol., 2010, s. 45)
- Náklady prevádzkové, finančné a mimoriadne, ktoré sú delené vo výkaze zisku a straty podľa základných oblastí podnikovej činnosti. (Synek, Kislingerová a kol., 2010, s. 45)
- Náklady prvotné alebo externé a náklady druhotné, a teda interné. Jedná sa o delenie nákladov podľa pôvodu spotrebovaných vstupov, pričom náklady externé značia spotrebované vstupy z okolia podniku, a náklady interné predstavujú spotrebu vnútro podnikových výkonov. (Synek, Kislingerová a kol., 2010, s. 45)
- A atď.

3 MODELOVANIE NÁKLADOV

Na náklady podniku vplýva celý rad faktorov. Medzi takéto faktory sú radené, napríklad: veľkosť podniku, objem a štruktúra produkcie, či ceny výrobných činiteľov. Vzhľadom na to, že vplyv všetkých faktorov nie je možné zachytiť, vzniká potreba vytvárať zjednodušené obrazy odzrkadľujúce skutočnosť. Takto zjednodušené vyobrazenie nákladového procesu, ktoré slúži aj k poznaniu a pochopeniu podstaty, a taktiež k poskytovaniu informácií potrebných k riadeniu týchto procesov, je známe pod pojmom nákladové modely alebo nákladové funkcie. (Martinovičová, Konečný, Vavřina, 2014, s. 59)

3.1 Nákladové funkcie

Ako už bolo povedané, nákladové funkcie zjednodušeným spôsobom vyobrazujú nákladový proces podniku, čím uľahčujú jeho poznanie a efektívne riadenie.

Prínos nákladových funkcií, teda spočíva hlavne v tom, že:

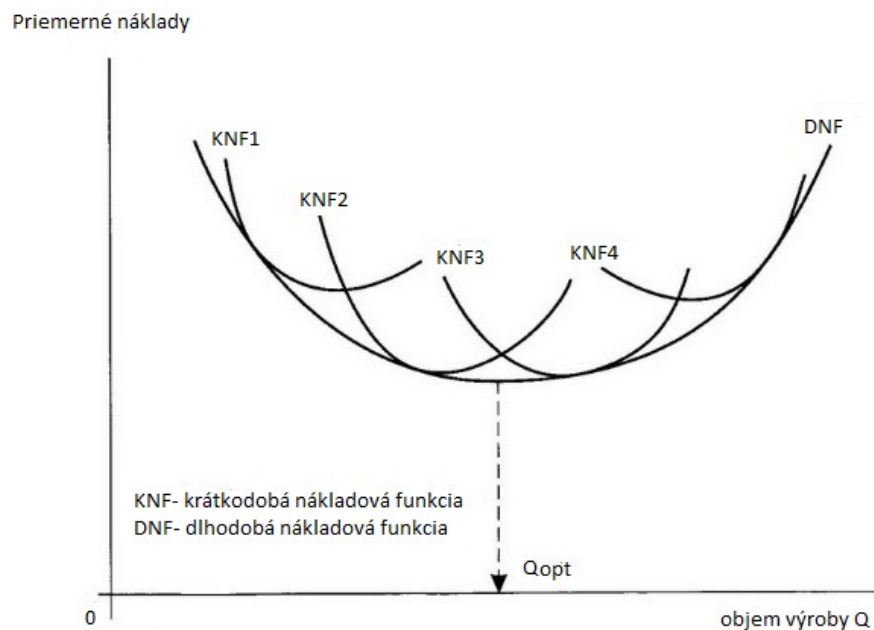
- Umožňujú matematické vyjadrenie vzťahu medzi nákladmi a objemom výroby,
- A tiež napomáhajú riešiť radu rozhodovacích úloh, do ktorých spadá napríklad aj prepočet a analýza bodu zvratu. (Šiman, Petera, 2010, s. 81)

3.1.1 Krátkodobá nákladová funkcia

Priebeh celkových nákladov za krátky časový úsek je v závislosti na objeme produkcie možné charakterizovať pomocou krátkodobej nákladovej funkcie. V krátkom období, niektoré výrobné činitele, ako napríklad množstvo práce, či spotrebu surovín, je možné meniť, pričom činitele ostatné – výrobné zariadenia, stroje či budovy, meniť nemožno. Nemennými, a teda fixnými výrobnými faktormi je potom limitovaná kapacita výroby. (Martinovičová, Konečný, Vavřina, 2014, s. 59)

3.1.2 Dlhodobá nákladová funkcia

Dlhodobá nákladová funkcia znázorňuje priebeh celkových nákladov za dlhší časový úsek, a to prostredníctvom viacerých krátkodobých nákladových funkcií, pričom každou z nich je vyjadrovaný priebeh nákladov vždy len pre určitý rozsah objemu produkcie. Vzhľadom na to, že v dlhom časovom úseku je možné meniť všetky náklady, a teda nie sú tu definované náklady fixné, je možné pracovať len s priemernými celkovými a marginálnymi nákladmi. Typickým pre takýto typ nákladovej funkcie je tvar U, ako je možné vidieť na obrázku nižšie (Obr. 3). (Martinovičová, Konečný, Vavřina, 2014, s. 59)

Obr. 3 Dlhodobá nákladová funkcia (Synek, 2011, s. 92)

Zo začiatku má dlhodobá nákladová funkcia klesajúci charakter. V bode Q_{opt} , a teda v najnižšom bode funkcie, sú dosiahnuté minimálne priemerné náklady, a tým najvyššia efektívnosť výroby. Od tohoto bodu naberá funkcia stúpajúci charakter. (Synek, 2011, s. 92)

3.2 Metódy zostavenia nákladových funkcií

Za predpokladu, že sú známe fixné a variabilné náklady, je možné zostaviť nákladovú funkciu, ktorou je prostredníctvom matematiky vyjadrený vzťah objemu produkcie a nákladov.

V praxi sú, na stanovenie nákladovej funkcie, bežne používané tri typy matematických funkcií, a to:

- Lineárna funkcia $y=a+bx$, ak sa jedná o náklady proporcionálne,
- Kvadratická funkcia $y=a+bx+cx^2$, v prípade nadproporcionálnych nákladov,
- A kvadratická funkcia $y=a+b-cx^2$, pre náklady podproporcionálne,

kde y je rovný celkovým nákladom, x objemu produkcie, a odhadu fixných nákladov a b, c sú chápané ako variabilné náklady pripadajúce na jednotku produkcie, tzn. marginálne náklady. (Zámečník, Tučková, Hromková, 2007, s. 37)

Odhad parametrov nákladových funkcií možno vykonať niektorou z nasledujúcich metód:

- Klasifikačnou analýzou,
- Metódou dvoch období,
- Metódou priemeru,
- Grafickou metódou,
- A regresnou a korelačnou analýzou. (Synek, 2011, s. 94)

3.2.1 Klasifikačná analýza

Klasifikačná analýza je postavená na princípe rozčlenenia jednotlivých položiek nákladov na fixnú a variabilnú časť, a to podľa ich vzťahu k zmenám objemu výroby. Pri triedení je potom možné využiť to, že jednotkové náklady, a to v plnom rozsahu sa bežne zvyknú radiť medzi variabilné náklady, a naopak správna réžia zvykne spadať pod fixné náklady. Ostatné náklady avšak musia byť delené na fixnú a variabilnú časť, pričom nutnosťou je uvedomiť si, že zaradenie niektorých druhov nákladov bude odlišné u podnikov rôznych odvetví a oborov, aj u podnikov oborovo rovnakých. Toto členenie je závislé na konkrétnej situácii konkrétnej firmy. (Synek, 2011, s. 94-95)

3.2.2 Metóda dvoch období

Táto metóda stanovenia parametrov nákladovej funkcie, býva považovaná za najjednoduchšiu. Nevýhodou potom môže byť fakt, že jednak nie je možné ju využiť vo všetkých prípadoch, a tiež môže byť veľmi nepresná.

Pri metóde dvoch období sa zvykne postupovať nasledujúcim spôsobom:

- Na začiatok je nutné vylúčiť vplyv extrémneho obdobia, čím sa rozumie obdobie, v ktorom boli zistené nejaké mimoriadne skutočnosti, ako napríklad výpadok výroby, apod.,
- Potom sa vychádza z údajov o nákladoch a objemoch výroby dvoch období – dvoch mesiacov, rokov – pričom konkrétne sa jedná o obdobie s najväčším a obdobie s najmenším objemom výroby,
- Takto zistené údaje sú následne dosadené do dvoch lineárnych nákladových rovníc, z ktorých sú bežným postupom pre výpočet dvoch rovníc s dvoma neznámymi, získané hodnoty parametra a , rovného celkovým fixným nákladom, a taktiež hodnoty parametra b , vyjadrujúceho variabilné náklady na jednotku objemu výroby.

Vzhľadom na nepresnosť metódy sa odporúča kombinovať ju s metódou grafickou, ktorej bude venovaná celá podkapitola. (Martinovičová, Konečný, Vavřina, 2014, s. 60)

3.2.3 Metóda priemeru

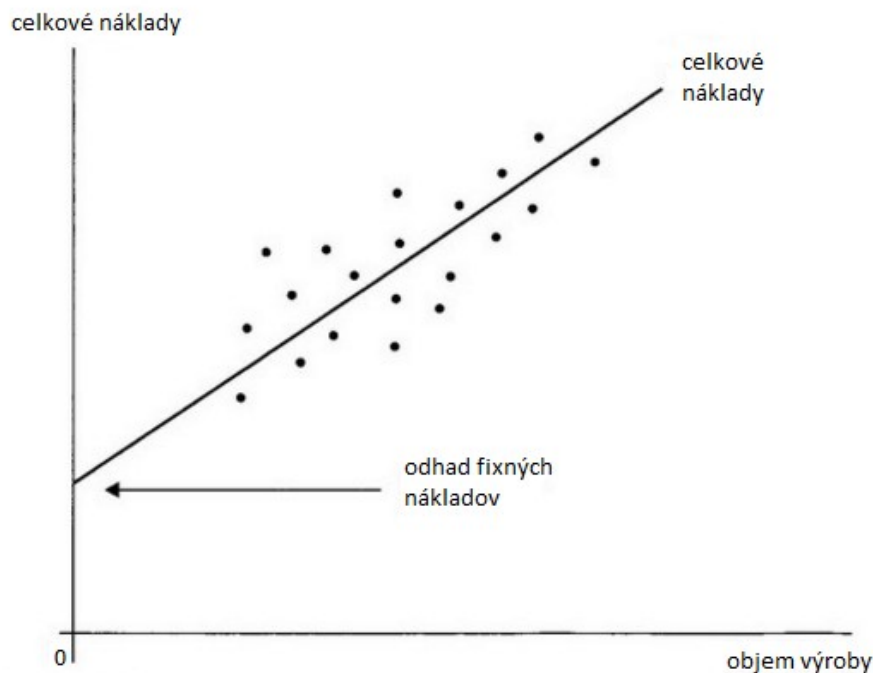
Ďalšou možnosťou stanovenia parametrov nákladovej funkcie je metóda priemeru. Tá je postavená na obdobnom princípe, ako metóda predchádzajúca, pričom ale jej nepresnosť už nie je až natoľko vysoká. Výsledky však taktiež stále nie je možné považovať za presné, a to najmä vzhľadom na to, že vychádza z priemerných hodnôt ako objemu produkcie, tak aj priemerných nákladov. Nepresnosť potom možno prisúdiť využitiu aritmetického priemeru, o ktorom je známe, že odľahlé hodnoty značne skresľujú hodnotu výslednú. Tieto hodnoty je, samozrejme, možné zo súboru vylúčiť, no tým tiež dochádza k redukcii štatistického súboru, a nepriamo k zníženiu výpovednej schopnosti štatistickej analýzy. Ďalším rozdielom oproti predchádzajúcej metóde je počet období, pretože v tomto prípade sú vyžadované údaje minimálne za štyri obdobia.

Používaný je nasledujúci postup:

- Po vylúčení extrémnych hodnôt sú vstupné údaje zoradené zostupne,
- Z týchto údajov sú následne vypočítané priemerné hodnoty objemu výroby, a tiež priemerných nákladov za jedno obdobie,
- Vypočítané hodnoty sú dosadené do lineárnej nákladovej rovnice, tak ako v predchádzajúcom prípade, a ďalší postup sa taktiež zhoduje. (Martinovičová, Konečný, Vavřina, 2014, s. 60-61)

3.2.4 Grafická metóda

Nákladovú funkciu je tiež možné odvodiť z bodového diagramu. Na ose x sú znázornené objemy produkcie, na ose y sú to náklady. Každý bod je tvorený dvojicou hodnôt, pričom na základe týchto bodov, je potom zakreslená priamka alebo krivka, a to tak, aby každý bod bol od priamky, poprípade krivky, vzdialený, čo možno najmenej. Za predpokladu, že sú body rozmiestnené tesne okolo priamky, prípadne krivky, znamená to, že existuje závislosť nákladov na objeme výroby. Odhad fixných nákladov sa potom uskutočňuje podľa priesečníka zakreslenej čiary s osou y, ako je možné vidieť na obrázku nižšie (Obr. 4). Za výhodu grafickej metódy sa považuje skutočnosť, že napomáha odhaleniu extrémnych hodnôt. (Kožená, 2007, s. 67)

Obr. 4 Bodový diagram (Synek, 2011, s. 96))

3.2.5 Metóda regresnej a korelačnej analýzy

Poslednou používanou metódou stanovovania parametrov nákladovej funkcie, a zároveň metódou, ktorá je považovaná za najpresnejšiu z uvedených, je metóda regresnej a korelačnej analýzy. Metódou je možné stanoviť nielen nelineárne nákladové funkcie, ale tiež overiť spoľahlivosť už zistených funkcií, a to pomocou mier korelácie, a ďalej, prostredníctvom tzv. medze spoľahlivosti, určovať predbežné odhady chýb zisťovaných hodnôt.

K výpočtu parametrov sú tu používané vzorce:

$$b = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{n \sum X^2 - (\sum X)^2} \quad (1)$$

$$a = \bar{Y} - b\bar{X}, \quad (2)$$

pričom X predstavuje objem produkcie, Y náklady a n počet sledovaných období.

Korelačný koeficient sa počíta podľa vzorca:

$$r = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \quad (3)$$

potom platí, že čím je hodnota r bližšia jednej, tým lepšie stanovená priamka vystihuje vývoj nákladov. O vysokej hodnote koeficientu korelácie sa dá povedať, že svedčí

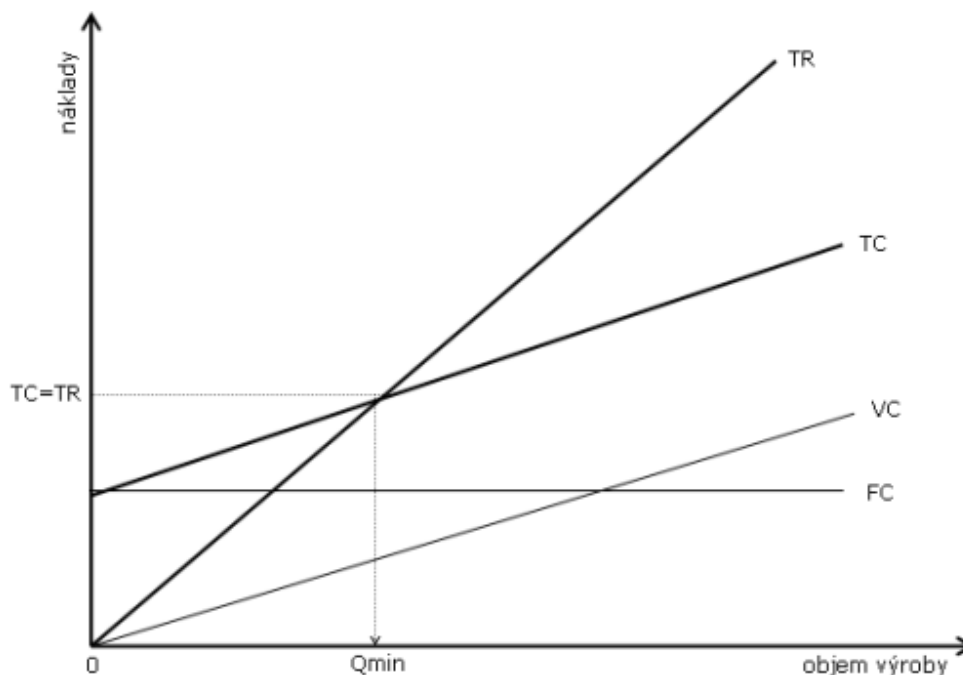
o vysokej spoľahlivosti nákladovej funkcie. Bežne v praxi sa všetky výpočty zvyknú vykonávať na počítači. (Synek, 2011, s. 97-98)

4 ANALÝZA BODU ZVRATU

Pojmom bod zvratu býva označovaná práve taká úroveň výkonov produkcie, ktorá je schopná zabezpečiť úhradu fixných, a tiež variabilných nákladov. Inak povedané sa teda jedná o bod, od dosiahnutia ktorého produkty nielen pokrývajú náklady, ale aj začínajú prispievať k tvorbe zisku. Základom tejto úvahy je klasifikácia nákladov na variabilné a fixné, ktorým je venovaná podkapitola vyššie. (Popesko, 2009, s. 43)

Za variabilné náklady výkonu sú tu považované tie náklady, ktoré sú vyvolané určitým konkrétnym výkonom, a tiež by mali byť v plnom rozsahu uhradené z ceny každého predaného výkonu. Fixné náklady potom predstavujú ďalej nedeliteľný celok, pričom predaný výkon len určitou výškou prispieva na ich úhradu, ale nepokrýva ich v celej výške. (Fibírová, 2003, s. 84)

Nižšie uvedený obrázok (Obr. 5) znázorňuje analýzu bodu zvratu graficky.

Obr. 5 Analýza bodu zvratu (http://nop.topsid.com/pictures/cviceni_2/bod_zvratu.png)

Odpočítaním variabilných nákladov výkonu na jednotku objemu produkcie od ceny výkonu získame čiastku, ktorá ostáva podniku po realizácii a predaji výkonu. Táto čiastka býva v praxi označovaná termínom príspevok na úhradu, alebo tiež krycí príspevok. Využíva sa

v prvom rade na úhradu fixných nákladov, a až po dosiahnutí takého výkonu, ktorý pokryje celkové fixné náklady, krycí príspevok slúži k tvorbe zisku.

Na výpočet jednotkového príspevku na úhradu sa používa vzorec:

$$u=p-b, \quad (4)$$

kde u predstavuje krycí príspevok, p cenu jedného výkonu a b jednotkové variabilné náklady.

Celkový príspevok na úhradu fixných nákladov a tvorbu zisku potom možno vypočítať podľa vzorca:

$$U=T-VN, \quad (5)$$

pričom U zodpovedá celkovému príspevku na úhradu, T celkovým tržbám podniku a VN celkovým variabilným nákladom.

K výpočtu bodu zvratu slúži vzorec:

$$q(BZ)=\frac{FN}{p-b}, \quad (6)$$

v ktorom $q(BZ)$ predstavuje objem výkonu v bode zvratu v merných jednotkách a FN celkové fixné náklady. (Popesko, 2009, s. 43-44)

Pri rôznorodej produkcii, je možné bod zvratu vyjadriť hodnotovo, a to ako minimálny objem výnosov z produkcie. Týmito výnosmi by potom mali byť pokryté celkové náklady, a teda fixné aj variabilné náklady. Peňažné jednotky tržieb tu môžu byť rozdelené na časť, ktorá uhradí náklady variabilné, a potom na tú časť, ktorá pokryje náklady fixné, a tiež zisk.

Koľko z každej jednotky tržieb pripadne na úhradu variabilných nákladov, tu vyjadrujú priemerné variabilné náklady na každú peňažnú jednotku tržieb. (Fibírová, Šoljaková, Wagner, 2011, s. 82)

K výpočtu bodu zvratu pri heterogénnej produkcii slúži vzorec:

$$q(BZ)=\frac{FN}{1-h}, \quad (7)$$

v ktorom $1 - h$ znázorňuje príspevok na úhradu fixných nákladov a zisku, pripadajúci na 1 Kč objemu produkcie. (Zámečník, Tučková a Hromková, 2007, s. 50)

Ďalej sú tu uvádzané dva ďalšie ukazovatele. Jedná sa o bezpečnostnú podnikateľskú rezervu a bezpečnostný podnikateľský koeficient. Prvý z nich vyjadruje o koľko sa môžu výnosy znížiť, kým sa podnik dostane na úroveň bodu zvratu a druhý je jeho vyjadrením v percentách.

Možno ich vypočítať podľa nasledujúcich vzorcov:

$$BPR = CV - CV(BZ), \quad (8)$$

$$BPK = \frac{BPR}{CV} \times 100. \quad (9)$$

(Popesko, 2009, s. 33)

5 ZHRNUTIE TEORETICKÝCH POZNATKOV

Posledná kapitola teoretickej časti je venovaná zhrnutiu najdôležitejších poznatkov kapitol predchádzajúcich, a to najmä takých, ktoré budú ďalej využité v praktickej časti práce.

Na začiatok je potrebné si zdefinovať samotný pojem náklady. Tento pojem, zjednodušene povedané, predstavuje peňažné vyjadrenie vstupov, ktoré podnik vynaložil na tvorbu výstupov, a teda produktov.

Vzhľadom k rozličným účelom vynaloženia nákladov, je známych niekoľko poňatí nákladov, z ktorých najdôležitejšími sú – poňatie z finančného a poňatie z manažérskeho hľadiska.

Na základe obrovského počtu existujúcich nákladových položiek, vzniká potreba členenia nákladov, pričom ale jestvuje veľké množstvo rôznych delení. Vzhľadom na to, že v praktickej časti bude použité druhové členenie a členenie nákladov v závislosti na objeme produkcie, tu je tiež potrebné priblížiť práve tie. Druhové členenie nákladov je založené na sústreďovaní nákladov do rovnorodých skupín, a to na základe spojitosti s jednotlivými výrobnými faktormi. Podľa tohto členenia sú náklady delené napríklad na: náklady, ktoré predstavujú spotrebu hmotných statkov, náklady vynaložené na externé služby, mzdové náklady a ostatné osobné náklady, odpisy a finančné náklady. Na základe členenia nákladov v závislosti k objemu produkcie, sú náklady rozdeľované do troch skupín, a tými sú: fixné, variabilné a zmiešané náklady.

Ďalšia kapitola teoretickej časti bola venovaná modelovaniu nákladov, prostredníctvom nákladových funkcií. Tu boli zmienené dva typy nákladových funkcií – krátkodobá nákladová funkcia a dlhodobá nákladová funkcia. Krátkodobá nákladová funkcia zobrazuje priebeh celkových nákladov za krátky časový úsek, a to v závislosti k objemu produkcie. Pre krátke obdobie je charakteristické, že niektoré výrobné činitele je možné meniť – tie sú variabilné, a niektoré meniť nemožno, jedná sa o fixné výrobné činitele.

Posledná časť je venovaná analýze bodu zvratu. Pod termínom bod zvratu je označovaná práve taká úroveň výkonov produkcie, ktorá je schopná zabezpečiť úhradu fixných, a tiež variabilných nákladov. Za variabilné náklady sú tu považované tie náklady, ktoré sú vyvolané určitým konkrétnym výkonom, a tiež sú v plnom rozsahu uhradené z ceny každého predaného výkonu. Fixné náklady predstavujú nedeliteľný celok, pričom predaný výkon len určitou výškou prispieva na ich úhradu, ale nepokrýva ich v celej výške.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

6 CHARAKTERISTIKA VYBRANEJ SPOLOČNOSTI

Nasledujúca kapitola je venovaná predstaveniu vybranej spoločnosti. Nachádzajú sa tu nielen základné údaje o spoločnosti, ale taktiež podrobnejšie informácie o organizačnej, majetkovej či finančnej štruktúre spoločnosti, či o výsledkoch hospodárenia v sledovanom období.

6.1 Základné údaje o spoločnosti

Vybraná spoločnosť je akciovou spoločnosťou so sídlom v Stropkove, a teda na území Slovenskej republiky, ktorá sa zaoberá najmä výrobou a predajom kontajnerom, navijakov a korieb.

Obchodná firma:	XY, a.s.
Právna forma:	Akciová spoločnosť
Vznik:	1997
Sídlo:	Stropkov, Slovenská republika
Základné imanie:	1 713 263, 99 EUR
Počet akcionárov:	3
Počet zamestnancov:	64

6.2 História spoločnosti

Vybraná akciová spoločnosť bola zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu v Trenčíne, pôvodne so sídlom v Bánovciach nad Bebravou, dňa 10. 10. 1997. Počas svojej činnosti niekoľkokrát zvýšila základné imanie, pričom posledné zvýšenie bolo zapísané 23. 2. 2013, a konkrétne sa jednalo o zvýšenie o 800 000 EUR, na sumu 1 713 263,99 EUR.

V priebehu fungovania spoločnosti bola mimoriadnym valným zhromaždením schválená aj zmena sídla spoločnosti, a to z pôvodného sídla v Bánovciach nad Bebravou na momentálne sídlo spoločnosti v Stropkove.

6.3 Predmet činnosti spoločnosti

Predmety podnikania spoločnosti, zapísané v obchodnom registri, a zoradené zostupne podľa dňa vzniku:

- výroba a predaj drevoobrábacích a kovoobrábacích strojov,
- výroba a predaj navijákov, korieb, kontajnerov a iných účelových nadstavieb pre nákladné automobily a iné dopravné prostriedky,
- výroba a predaj strojov a zariadení oceľových konštrukcií,
- výroba výrobkov z dreva, píliarska výroba,
- automatizované spracovanie dát,
- konštrukčná činnosť v strojárstve,
- kovoobrábanie,
- kúpa tovaru za účelom jeho predaja iným prevádzkovateľom živnosti /veľkoobchod/ v rozsahu voľných živností,
- kúpa tovaru za účelom jeho predaja konečnému spotrebiteľovi /maloobchod/ v rozsahu voľných živností,
- maloobchod a veľkoobchod s nákladnými a osobnými motorovými vozidlami, autobusmi, jednoúčelovými strojmi a zariadeniami, špeciálnym náradím, vrátane náhradných dielov pre osobné, úžitkové, nákladné automobily, autobusy, traktory a mobilné stroje,
- organizovanie kurzov a školení,
- prenájom a leasing motorových vozidiel,
- prenájom a leasing strojov a zariadení,
- prenájom odstavných plôch,
- sprostredkovanie obchodu v rozsahu voľnej živnosti,
- stavba strojov s mechanickým pohonom,
- výroba a predaj častí motorových a ostatných dopravných prostriedkov,
- zámočníctvo.

6.3.1 Hlavný výrobný program spoločnosti

Spoločnosť sa špecializuje na výrobu a následný predaj viacerých druhov produktov. V tejto podkapitole je možné vidieť stručný prehľad výrobkov spoločnosti.

Brúsky

Spoločnosť sa do roku 2016 venovala výrobe drevo – kovoobrábacích brúsiek typu TBSM 75 D, ktoré boli určené pre tuzemskú obchodnú spoločnosť s následným predajom do zahraničia. Vzhľadom na neefektívnosť využitia strojov túto výrobu ukončila.

Navijaky a náhony

Ďalej sa spoločnosť zaoberá výrobou navijaku s rámom jednolanovým, úplným dvojlano-
vým, navijaku bez rámu, a tiež náhonu, ktorý je určený do špeciálnych nákladných auto-
mobilov. Všetky z týchto výrobkov sú určené na priamy export.

Kontajnery

Vybraná spoločnosť sa neustále usiluje o prinášanie nových typov kontajnerov na trh, čím
sa snaží nielen udržať si stálych zákazníkov, ale taktiež osloviť potenciálnych nových kli-
entov. Medzi momentálne ponúkané produkty patria:

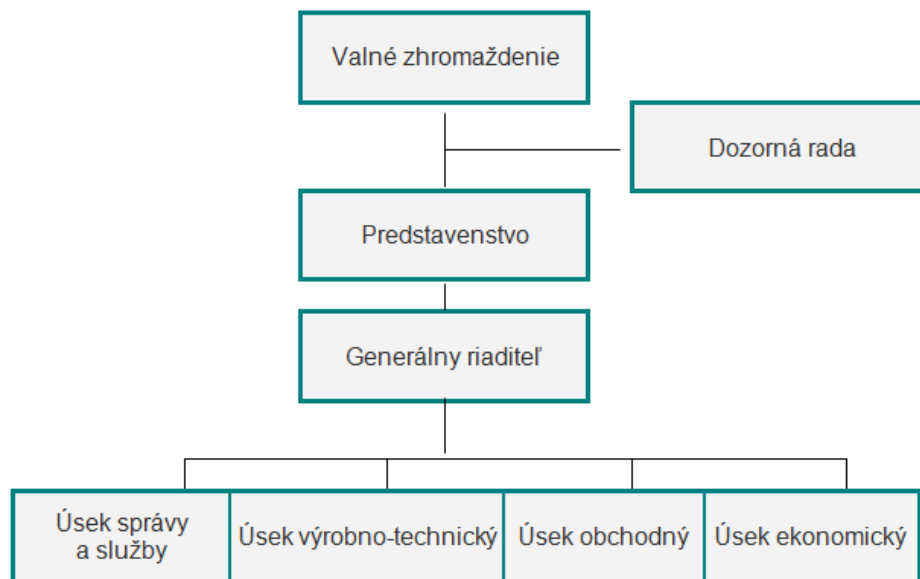
- Špeciálne kontajnery – kontajner pre požiarne zložky, kontajner – zámočnícka
dielňa, kontajner s posuvnými dverami,
- Skladové kontajnery – univerzálny kovový kontajner, environmentálny barelový
kontajner, environmentálny kontajner – izolovaný s elektroinštaláciou ATEX
pre výbušné prostredie,
- Obytné kontajnery – 10 stopové a 20 stopové, poprípade na základe požiadavky
zákazníka, kasové kontajnery, vrátnice,
- Sanitárne kontajnery,
- Fekálne kontajnery.

Náhradné diely

Spoločnosť sa v neposlednom rade venuje, taktiež výrobe a predaju náhradných dielov do
vyrábaných brúsiek a vrtáčiek.

6.4 Organizačná štruktúra spoločnosti

Počas sledovaného obdobia nedošlo v spoločnosti ku zmenám organizačnej štruktúry. Or-
ganizačná štruktúra, ktorú zobrazuje obrázok (Obr. 6) bola prevzatá z výročnej správy spo-
ločnosti.

Obr. 6 Organizačná štruktúra spoločnosti (Výročná správa, 2015)

Predstavenstvo spoločnosti pozostáva z dvoch členov predstavenstva a predsedu predstavenstva, ktorý súčasne zastáva aj funkciu generálneho riaditeľa spoločnosti. Dozornú radu tvoria dvaja členovia a predseda dozornej rady.

Čo sa týka počtu zamestnancov vo firme, tak ani tu počas sledovaného obdobia nedochádzalo k výrazným zmenám. Vývoj počtu zamestnancov je vyobrazený v nižšie uvedenej tabuľke (Tab. 1).

Tab. 1 Vývoj počtu zamestnancov (vlastné spracovanie)

	2012	2013	2014	2015	2016
Robotníci	44	45	44	47	43
Technickohospodársky pracovníci	19	19	17	20	19
∑ zamestnanci	63	64	61	67	62

6.5 Majetková a finančná štruktúra spoločnosti

Táto podkapitola je venovaná priblíženiu majetkovej, a tiež finančnej štruktúre spoločnosti počas sledovaného obdobia.

6.5.1 Majetková štruktúra spoločnosti

Nasledujúca tabuľka (Tab. 2) znázorňuje údaje o majetkovej štruktúre vybranej spoločnosti v sledovanom období, a to konkrétne v rokoch 2012 – 2016. Údaje boli prevzaté z výročných správ spoločnosti.

Tab. 2 Majetková štruktúra vybranej spoločnosti (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
Dlhodobý nehmotný majetek	10 277	13 109	6 540	3 732	924
Dlhodobý hmotný majetek	1 805 821	1 909 487	1 762 351	3 348 694	3 249 734
Dlhodobý finančný majetek	5 000	1 500	0	0	x
Neobežný majetek	1 821 098	1 924 096	1 768 891	3 352 426	3 250 658
Zásoby	583 051	524 795	667 698	717 794	706 490
Dlhodobé pohľadávky	X	x	x	x	x
Krátkodobé pohľadávky	449 613	718 586	540 377	775 284	334 982
Finančný majetek	12 700	31 156	76 484	49 155	34 015
Obežný majetek	1 045 364	1 274 537	1 284 559	1 542 233	1 075 487
Časové rozlíšenie	5 924	6 896	5 772	9 405	9 445
Aktíva celkom	2 872 386	3 205 529	3 059 222	4 904 064	4 335 590

Z tabuľky zobrazujúcej majetkovú štruktúru spoločnosti je patrné, že aktíva v sledovanom období vzrástli približne o 1,5 - násobok svojej pôvodnej hodnoty. Tento nárast bol zapríčinený najmä nárastom neobežného majetku, konkrétne sa jednalo o dlhodobý hmotný majetek. Zatiaľčo na začiatku sledovaného obdobia, a teda v roku 2012, neobežný majetek tvoril približne 63% celkových aktív, v roku 2016 dosiahol takmer 75% celkovej sumy. Spoločnosť taktiež zaznamenala prudký pokles dlhodobého nehmotného majetku.

6.5.2 Finančná štruktúra spoločnosti

V nižšie uvedenej tabuľke (Tab. 3) je uvedená finančná štruktúra vybranej spoločnosti, ktorá je spracovaná na základe údajov z výročných správ spoločnosti. Vypracovaný prehľad finančnej štruktúry spoločnosti sa taktiež vzťahuje na sledované obdobie v rozmedzí rokov 2012 – 2016.

Tab. 3 Finančná štruktúra vybranej spoločnosti (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
Základné imanie	913 264	1 713 264	1 713 264	1 713 264	1 713 264
Kapitálové fondy	17 186	17 186	17 185	17 186	17 186
Fondy zo zisku	x	x	x	x	x
VH z minulých rokov	-578 707	- 434 436	- 316 060	- 262 233	-73 827
VH bežného účtovného obdobia	144 271	118 376	53 827	188 406	406 737
Vlastné imanie	496 014	1 414 390	1 468 216	1 656 623	2 063 360
Rezervy	49 837	35 867	21 377	31 119	45 571
Dlhodobé záväzky	381 689	141 677	49 708	40 246	53 139
Krátkodobé záväzky	1 944 846	1 613 595	1 389 827	479 118	313 999
Bankové úvery a výpomoci	x	x	130 094	1 820 089	1 074 200
Záväzky	2 376 372	1 791 139	1 591 006	2 370 572	1 486 909
Časové rozlíšenie	x	x	x	876 869	785 321
Pasíva celkom	2 872 386	3 205 529	3 059 222	4 904 064	4 335 590

Vo vypracovanom prehľade finančnej štruktúry spoločnosti možno vidieť, že zatiaľčo vlastné imanie spoločnosti v sledovanom období narastalo, záväzky spoločnosti mali naopak prevažne klesajúci charakter, s výnimkou v roku 2015, kedy došlo k prudkému nárastu, no v roku 2016 nastal opätovný pokles. Na začiatku sledovaného obdobia, a teda v roku 2012, tak vlastné imanie spoločnosti tvorilo len niečo málo cez 17% celkovej sumy pasív, no v roku 2016 už tvorilo takmer 48%.

Ako už bolo vyššie spomenuté, v roku 2013 došlo k zvýšeniu základného imania spoločnosti, a to konkrétne zo sumy 913 264 na hodnotu 1 713 264 EUR.

6.6 Vývoj hospodárskeho výsledku spoločnosti

Nasledujúca tabuľka (Tab. 4) zachytáva vývoj hospodárskeho výsledku spoločnosti.

Tab. 4 Vývoj hospodárskeho výsledku spoločnosti (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
VH z hospodárskej činnosti	213 648	161 089	72 873	272 990	545 399
VH z finančnej činnosti	-23 348	- 599	- 1 055	-28 596	-23 443
VH za účtovné obdobie pred zdanením	190 300	160 490	71 818	244 394	521 956
Daň z príjmu	46 029	42 114	17 991	55 988	115 219
VH bežného účtovného obdobia	144 271	118 376	53 827	188 406	406 737

Vo všetkých rokoch sledovaného obdobia spoločnosť vykazovala kladné hodnoty hospodárskeho výsledku, čo je pozitívne, no nadmieru pozitívne sú výsledky posledných dvoch rokov sledovaného obdobia, kedy oproti predchádzajúcemu klesajúcemu trendu hospodárskeho výsledku, nastal prudký nárast.

6.7 SWOT analýza spoločnosti

V tejto podkapitole sa nachádza prehľad analýzy silných a slabých stránok spoločnosti, a taktiež možných príležitostí a hrozieb pre spoločnosť, ktorý je spracovaný do tabuľky 5, pričom hlbší rozbor jednotlivých položiek z tabuľky 5 sa nachádza nižšie. Swot analýza spoločnosti bola vypracovaná v spolupráci s členom dozornej rady spoločnosti.

Tab. 5 SWOT analýza spoločnosti (vlastné spracovanie)

	Silné stránky	Slabé stránky
Interné vlastnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Inovatívnosť - Konkurencieschopnosť - Kvalita produktov - Kvalitné pracovné prostredie - Nové projekty 	<ul style="list-style-type: none"> - Webové stránky - Jeden druh výrobku
Externé podmienky	Príležitosti	Hrozby
	<ul style="list-style-type: none"> - Sídlo spoločnosti - Získavanie dotácií - Rastúci dopyt po kvalite 	<ul style="list-style-type: none"> - Sídlo spoločnosti - Odliv kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia - Zdražovanie vstupných surovín

6.7.1 Silné stránky

Medzi silné stránky spoločnosti možno nepochybne zaradiť jej neustálu snahu o inovácie, od čoho sa potom odvíja aj jej konkurencieschopnosť, stabilné postavenie na trhu, ako aj kvalita produktov, a tiež týmto spôsobom vytvára kvalitnejšie pracovné prostredie pre zamestnancov. Ďalšou silnou stránkou spoločnosti je jej ochota a schopnosť podieľať sa aj na nových projektoch a celková snaha vyhovieť požiadavkam zákazníka.

Ako už bolo vyššie spomenuté prvou zo silných stránok spoločnosti je inovatívnosť. Spoločnosť sa veľmi aktívne zameriava na získavanie prostriedkov na inovácie. V roku 2013 získala finančné prostriedky, ktoré v roku 2014 použila na nákup nových zváracích technológií, čím sa stala prvou na trhu, ktorá využívala na zváranie zváracích robotov, čo následne prispelo k zvýšeniu výrobných kapacít.

Taktiež v roku 2015 sa spoločnosti podarilo získať finančné prostriedky z eurofondov, ktoré boli použité na nákup CNC nožníc, 3D Fiber laser-u a ohraňovacieho lisu, a to za účelom zvýšenia kvality produktov, ako aj zabezpečenia kvalitnejšieho pracovného prostredia pre zamestnancov.

V roku 2016 firma pokračovala v snahe získať ďalšie prostriedky, tentokrát na nákup pily s digitálnym zameriavaním uhlov, trapézovacie linku, a tiež deliacu linku.

Na základe veľmi aktívnej, a tiež úspešnej snahy firmy o získavanie finančných prostriedkov, sa spoločnosť môže označiť za konkurencieschopnú. Ako už bolo vyššie uvedené, firma sa aktívne zaujíma o najnovšie technológie, pomocou ktorých zvyšuje nielen výrobnú kapacitu, ale taktiež aj kvalitu svojich produktov. Je známe, že kvalita produktov sa radí medzi jeden z rozhodujúcich konkurenčných nástrojov v podnikaní, a tiež umožňuje firme prenikať na konkurenčné trhy, takže ďalej možno povedať, že investovaním do nových technológií spoločnosť získava aj stabilné postavenie na trhu.

Spoločnosť, ako aj uvádza na svojich webových stránkach, je otvorená novým projektom. V roku 2014, napríklad, začala vyrábať aj kontajnery z nového materiálu, a to konkrétne coorten steel- oceľových zvitkov, na požiadanie odberateľa. Ďalej v roku 2015 sa spoločnosť začala venovať aj výrobe kontajnerov izolovaných a odhlučnených s protipožiarnou odolnosťou, a to taktiež na základe špeciálnej požiadavky odberateľa.

6.7.2 Slabé stránky

V tejto podkapitole je možné nájsť slabé stránky spoločnosti, a teda tie, ktorým by spoločnosť mala venovať viac pozornosti, a to konkrétne webové stránky spoločnosti a zameranie sa na jeden druh výrobku.

Medzi slabými stránkami spoločnosti je položka webové stránky uvedená z toho dôvodu, že niektoré informácie na stránkach spoločnosti, ako napríklad informácie o spoločnosti, a tiež informácie o špeciálnych typoch kontajnerov, ktoré spoločnosť ponúka, sú uvedené v nemeckom, prípadne anglickom jazyku. Stránka síce ponúka možnosť prepnúť jazyk na slovenčinu, ale aj po zakliknutí slovenského jazyka, celý text ostáva v nemčine. Taktiež pri vyhľadávaní firiem vyrábajúcich kontajnery, pomocou prehliadača google.com, sa webové stránky spoločnosti zobrazia až na šiestej strane.

Firma je síce otvorená novým projektom, ale zameriava sa prevažne len na výrobu jedného druhu sortimentu – kontajnerov, ktoré tvoria hlavný výrobný program spoločnosti.

6.7.3 Príležitosti

Za najvýraznejšie príležitosti pre spoločnosť možno vnímať rastúci dopyt po kvalite produktov, sídlo spoločnosti a získavanie dotácií.

Vzhľadom k tomu, že veľkú väčšinu odberateľov spoločnosti, až okolo 97%, tvoria zahraniční odberatelia, konkrétne napríklad z Nórska, Švédska, Dánska a Fínska, a teda sa jedná o náročné trhy, možno predpokladať, že ekonomicky úspešnejšie budú výrobky kvalitnejšie, čomu aj zodpovedá fakt, že firma každoročne získava nových zahraničných odberateľov a partnerov. Konkrétne v roku 2015 to bolo 12 nových partnerov, a to z Fínska, Talianska, Belgicka, Nemecka a Švajčiarska, pričom v roku 2016 pribudlo aj Maďarsko.

Ďalším faktorom je sídlo spoločnosti. Spoločnosť sídli na východe Slovenska, konkrétne v Stropkove, čo možno vnímať ako príležitosť pre firmu z toho dôvodu, že sa tu nachádza lacná pracovná sila.

Posledným bodom tu je získavanie dotácií. Spoločnosť v roku 2015 ukončila projekt Racionalizácia výroby a nákup inovatívnych technológií, ktorý bol realizovaný s pomocou Európskej únie, presnejšie Európskeho fondu regionálneho rozvoja, z čoho možno usúdiť, že sa spoločnosť aktívne zameriava na získavanie dotácií a eurofondov, z čoho jej plynú nové príležitosti z hľadiska skvalitňovania výrobkov, pracovného prostredia, atď.

6.7.4 Hrozby

Medzi potenciálne hrozby spoločnosti možno zaradiť sídlo firmy, ktoré ale taktiež možno zaradiť do príležitostí, ako možno vidieť vyššie. Sídlo firmy, môže byť z istého hľadiska vnímané ako hrozba, a to z toho dôvodu, že dostupná pracovná sila je síce lacná, ale môže sa tu nachádzať nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. K riziku nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily taktiež môže prispieť odliv takejto pracovnej sily do zahraničia.

Hrozbou, ktorú spoločnosť nemôže ovplyvniť je zdražovanie vstupných surovín. Príkladom takéhoto zdražovania z minulosti môže byť zdražovanie energie.

7 ANALÝZA NÁKLADOV VO VYBRANEJ SPOLOČNOSTI

Táto kapitola je zameraná na analýzu nákladov. Na začiatku kapitoly sa nachádza vývoj nákladov v spoločnosti za obdobie piatich rokov, ďalej je možné tu nájsť horizontálnu a vertikálnu analýzu, rozčlenenie nákladov na základe druhového členenia, a nakoniec delenie nákladov vo vzťahu k objemu výroby.

7.1 Vývoj nákladov v spoločnosti

V nižšie uvedenej tabuľke (Tab. 6) možno sledovať vývoj nákladov v rozmedzí rokov 2012- 2015.

Tab. 6 Vývoj nákladov v spoločnosti (vlastné spracovanie)

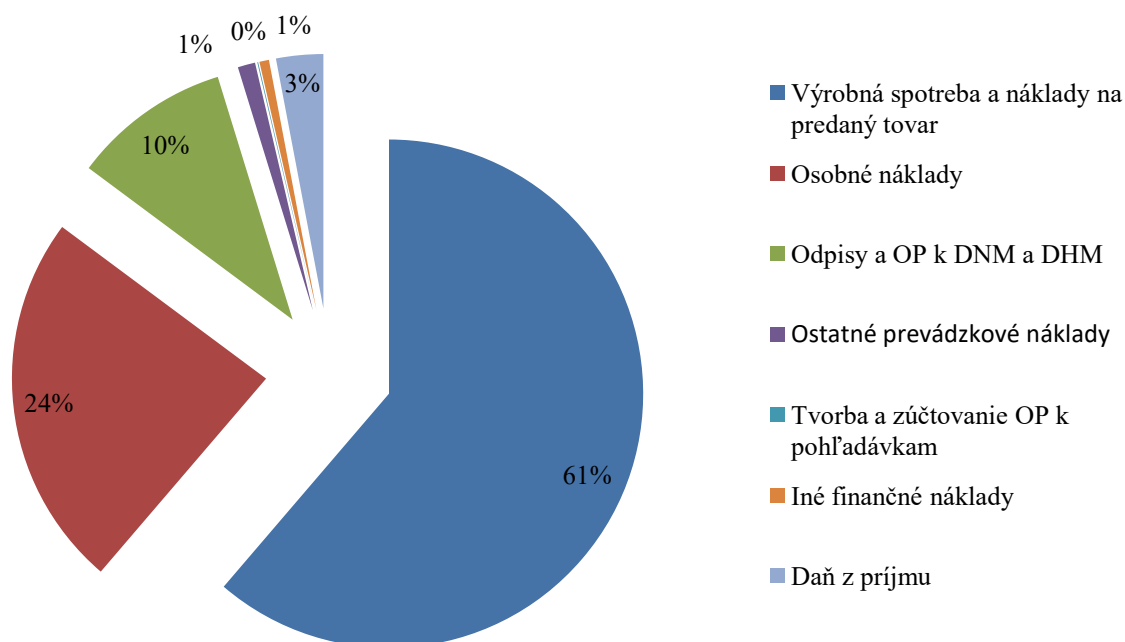
V €	2012	2013	2014	2015	2016
Výrobná spotreba a náklady na predaný tovar	3 687 878	2 739 536	3 180 701	2 325 728	2 360 846
Osobné náklady	802 834	773 845	831 341	838 057	921 004
Odpisy a opravné položky k DNM a k DHM	170 803	191 804	207 027	267 158	387 709
Ostatné prevádzkové náklady	29 998	61 932	42 076	44 413	42 785
Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam	11 698	14 177	25 555	1 437	2 056
Iné finančné náklady	23 455	2 126	2 550	29 225	23 445
Daň z príjmu	46 029	42 114	17 991	55 988	115 219
Σ náklady	4 772 695	3 825 534	4 307 241	3 562 006	3 853 064

Počas sledovaného obdobia celkové náklady spoločnosti dosahovali najvyšších hodnôt hneď v prvom sledovanom roku, a to konkrétne v sume 4 772 695 €. V roku 2013 firma zaznamenala výrazný pokles nákladov, pričom tento pokles nastal najmä vo výrobnej spotrebe a nákladoch na predaný tovar, na základe čoho možno predpokladať, že situácia vznikla najmä z dôvodu poklesu výroby. V roku 2014 nastal opätovný nárast celkových nákladov a následne v roku 2015 ďalší úbytok. V roku 2014 firma investovala do nových technológií, ktoré okrem iného pomohli znížiť výrobné náklady spoločnosti, čo sa odrazilo na poklese nákladov pri stúpajúcom kladnom výsledku hospodárenia. Podrobnejšiemu rozkladu jednotlivých nákladových položiek z tabuľky 6 sa budem venovať v nasledujúcej kapitole.

7.2 Druhové členenie nákladov

V tejto podkapitole sú uvedené jednotlivé položky tvoriace náklady spoločnosti na základe druhového členenia, ktorých vývoj počas sledovaného obdobia môžeme sledovať vo vyššie uvedenej tabuľke 6. Pre lepšiu názornosť bol vypracovaný obrázok 7, ktorý predstavuje percentuálne zloženia nákladov na základe druhového členenia, avšak s ohľadom na rozsah bakalárskej práce, bol takýto obrázok vytvorený nie pre všetky, ale len pre posledný rok sledovaného obdobia.

Údaje k spracovaniu druhového členenia nákladov som čerpala z výročných správ, a tiež hlavných kníh spoločnosti.

Obr. 7 Percentuálne zloženie nákladov vo vybranej firme za rok 2016 (vlastné spracovanie)

7.2.1 Výrobná spotreba a náklady na predaný tovar

Počas celého sledovaného obdobia, položka výrobná spotreba a náklady na predaný tovar tvorila najväčšiu časť nákladov. V poslednom roku mnou sledovaného obdobia táto položka tvorila približne 61% celkových nákladov. Samozrejme, táto položka je tvorená viacerými nákladovými položkami, ktorých presnejšiu skladbu uvádza tabuľka 7.

Tab. 7 Štruktúra výrobnéj spotreby a nákladov na predaný tovar (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
Spotreba materiálu	2 085 673	1 602 009	1 666 009	1 458 331	1 499 438
Spotreba energie	112 548	91 088	79 218	75 955	72 070
Tvorb a zúčt. OP k zásobám	x	-35 089	169	-8 430	x
Opravy a udržiavanie	62 025	25 320	93 602	32 818	34 151
Cestovné	2 590	1 908	1 615	10 462	1 137
Náklady na reprezentáciu	8 468	6 028	5 824	5 536	5 269
Ostatné služby	1 416 574	1 048 272	1 333 987	751 056	748 781
Σ náklady	3 687 878	2 739 536	3 180 701	2 360 846	2 360 846

Vo všetkých rokoch sledovaného obdobia najväčšiu časť tejto nákladovej položky tvorila spotreba materiálu, čo je pre výrobný podnik charakteristické. Ďalšou významnou položkou tu sú ostatné služby, ktoré zahŕňajú okrem iného nájomné, prepravné, sprostredkovanie a províziu, a tiež právne služby.

7.2.2 Osobné náklady

Druhou najobľahlejšou nákladovou položkou sú osobné náklady, ktoré v roku 2016 tvorili približne 24% celkových nákladov. Tak ako tomu bolo aj pri výrobnéj spotrebe a nákladoch na predaný tovar, tak aj osobné náklady predstavujú viacero nákladových položiek, ktoré sú vyobrazené v tabuľke 8.

Tab. 8 Skladba položky Osobné náklady (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
Mzdové náklady	577 634	547 129	593 846	590 724	658 355
Zákonné sociálne poistenie	185 557	183 848	200 698	197 119	220 118
Ostatné sociálne zabezpečenie	6 980	6 347	6 894	6 758	6 829
Zákonné sociálne náklady	32 663	36 521	29 903	43 456	35 702
Σ náklady	802 834	773 845	831 341	838 057	921 004

Ako možno vidieť v tabuľke 8 vo všetkých rokoch sledovaného obdobia tvorili najväčšiu časť osobných nákladov mzdové náklady, a to v priemere každoročne až okolo 70%. Druhou najvýznamnejšou položkou tu je zákonné sociálne poistenie.

7.2.3 Odpisy a opravné položky k DNM a k DHM

V rozmedzí rokov 2012 – 2016 zaznamela firma rastúci charakter položky odpisy a OP k DNM a k DHM. Nárast tejto položky bol spôsobený hlavne prírastkom dlhodobého hmotného majetku, a to z dôvodu nákupu nových technológií a strojov.

Najvyššej hodnoty dosahovali odpisy a OP k DNM a k DHM v roku 2016, kedy predstavovali sumu 387 709 €, a teda tvorili približne 10% celkových nákladov spoločnosti v danom roku. Odpisy DNM tvorili len nepatrnú čiastku tejto položky, a to konkrétne 2 808 €. Ostatná časť bola tvorená odpismi DHM, a to napríklad odpismi žeriavov, odpismi zvarového pracoviska, či zvarových agregátov.

7.2.4 Ostatné prevádzkové náklady

Vývoj ostatných prevádzkových nákladov je zachytený v tabuľke 9, kde môžeme sledovať mierne kolísavý charakter tejto položky. Skladba ostatných prevádzkových nákladov je tiež zhrnutá do tabuľky nižšie.

V tomto prípade sa nejedná o veľmi výraznú nákladovú položku, a ako aj vidieť na obrázku 7, ostatné prevádzkové náklady v roku 2016 tvorili len nepatrnú časť asi 1% celkových nákladov a boli vyčíslené sumou 42 785 €.

Medzi významnejšie položky tu patrí daň z nehnuteľností, predaný materiál, ostatné náklady na hospodársku činnosť a v roku 2013 to boli aj manká a škody.

Tab. 9 Skladba položky Ostatné prevádzkové náklady (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
Cestná daň	955	1 105	1 086	1 097	1 187
Daň z nehnuteľností	8 457	8 457	16 969	16 969	16 969
Ostatné dane a poplatky	3 267	3 131	1 981	2 110	2 040
Predaný materiál	271	13 039	10 800	10 899	5 107
Dary	1 300	570	900	100	x
Zmluvné pokuty a penále	381	51	2	x	x
Ost. pokuty a penále	3 538	87	53	x	x
Odpis pohľadávky	x	211	1 666	x	x
Ostatné náklady na hospodársku činnosť	11 807	17 499	8 568	13 190	17 405
Manká a škody	22	17 782	51	48	77
∑ ostatné prevádzkové náklady	29 998	61 932	42 076	44 413	42 785

7.2.5 Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam

Nákladová položka tvorba a zúčtovanie OP k pohľadávkam mala počas prvých troch rokov sledovaného obdobia rastúci charakter, v roku 2015 nastal prudký pokles, a to až na hodnotu 1 437 € a následne mierny nárast na hodnotu 2 056 v roku 2016. Jedná sa o tak nepatrnú časť celkových nákladov, že pre rok 2016 mi excelom vytvorený graf určil percentuálne zastúpenie na 0%. V skutočnosti tvorili približne 0,053% v roku 2016, takže sa dá povedať, že sa jedná, najmä v posledných dvoch rokoch sledovaného obdobia, o skutočne zanedbateľnú časť nákladov. Vývoj tejto nákladovej položky je zachytený v tabuľke 6.

7.2.6 Iné finančné náklady

Iné finančné náklady predstavujú položku, ktorá síce počas sledovaného obdobia zaznamenala značné výkyvy, ale aj tak tvorila len nevelikú časť celkových nákladov.

Napríklad za rok 2016 bolo percentuálne zastúpenie iných finančných nákladov 1% z celkových nákladov.

Najväčší podiel tu je tvorený úrokmi, ktoré pozostávajú z úrokov a úrokov z úverov. Ďalšou položkou, ktorá však tvorí len nepatrnú časť sú kurzové straty, a zvyšok iných finančných nákladov pozostáva z ostatných finančných nákladov.

7.2.7 Daň z príjmu

Poslednou položkou v tabuľke 6 je daň z príjmu, ktorej vývoj kopíruje vývoj hospodárskeho výsledku. Najvyšších hodnôt dosahovala v roku 2016, kedy predstavovala sumu 115 219 €, a jej percentuálne zastúpenie na celkových nákladoch bolo 3%.

7.3 Vertikálna a horizontálna analýza

V tejto časti práce bude vypracovaná najskôr vertikálna a potom aj horizontálna analýza nákladov, a to na základe druhového členenia.

7.3.1 Vertikálna analýza podľa druhového členenia nákladov

Vertikálna analýza nám vyjadruje podiel jednotlivých skupín nákladov na ich celkovom množstve. Táto analýza je spracovaná podľa druhového členenia nákladov, pričom vychádza z hodnôt v tabuľke 6, str. 45 a zobrazená do tabuľky 10.

Ako už bolo vyššie spomenuté počas sledovaného obdobia najväčšiu časť nákladov tvorila výrobná spotreba a náklady na predaný tovar. Je patrné, že položka má prevažne klesajúci

charakter. Druhou najobsiahlejšou položkou sú osobné náklady, ktoré sú tvorené najmä mzdovými nákladmi, a ktoré majú naopak rastúcu tendenciu. Vzhľadom k narastaniu mzdových nákladov bez výrazných zmien počtu zamestnancov, je možné predpokladať, že prírastok týchto nákladov bol zapríčinený zvyšovaním miezd zamestnancov. Poslednou významnejšou položkou tu sú odpisy, a to z dôvodu ich rastúceho charakteru. ako možno vidieť v tabuľke 10. Pôvodne tvorili len 3,58%, no počas sledovaného obdobia narástli až na 10,06% celkových nákladov. Ostatné nákladové položky tvoria len nepatrnú časť celkových nákladov.

Tab. 10 Vertikálna analýza podľa druhového členenia nákladov (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
Výrobná spotreba a náklady na predaný tovar	77,27%	71,61%	73,84%	65,29%	61,27%
Osobné náklady	16,82%	20,23%	19,30%	23,53%	23,91%
Odpisy a opravné položky k DNM a k DHM	3,58%	5,01%	4,81%	7,50%	10,06%
Ostatné prevádzkové náklady	0,68%	1,62%	0,98%	1,25%	1,11%
Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam	0,25%	0,37%	0,59%	0,04%	0,05%
Iné finančné náklady	0,49%	0,06%	0,06%	0,82%	0,61%
Daň z príjmu	0,96%	1,10%	0,42%	1,57%	2,99%
Σ náklady	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

7.3.2 Horizontálna analýza podľa druhového členenia nákladov

Podrobnejšiu analýzu skupín nákladov podľa druhového členenia nám z hľadiska vývoja nákladov poskytuje horizontálna analýza. Táto je spracovaná do tabuľky 11.

Výkyvy spojené s položkou výrobná spotreba a náklady na predaný tovar, boli spôsobené prebiehajúcimi inováciami vo firme počas sledovaného obdobia. Nárast položky osobné náklady, ako bolo vyššie uvedené zapríčinilo zvyšovanie miezd zamestnancov. Na prírastok odpisov a OP k DNM a k DHM mal tiež vplyv nákup nových technológií a strojov. U položky ostatné prevádzkové náklady boli výkyvy spojené jednak s nárastom nákladového druhu manká a škody v roku 2013, a potom s rovnomerným prírastkom dane z nehnuteľností v roku 2014. Nárast dane z príjmu v posledných dvoch rokoch, samozrejme, súvisel so zvýšením hospodárskeho výsledku v daných rokoch.

Tab. 11 Horizontálna analýza v rozmedzí rokov 2012 – 2016 (vlastné spracovanie)

V €	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2016/2015
Výrobná spotreba a náklady na predaný tovar	-25,72%	16,10%	-26,88%	1,51%
Osobné náklady	-3,61%	7,43%	0,81%	9,89%
Odpisy a opravné položky k DNM a k DHM	12,29%	7,94%	29,05%	45,12%
Ostatné prevádzkové náklady	106,45%	-32,06%	5,55%	-3,67%
Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam	21,19%	80,26%	-43,65%	43,08%
Iné finančné náklady	-90,94%	19,94%	1 046,08%	-19,86%
Daň z príjmu	-8,51%	-57,28%	211,20%	105,79%
Σ náklady	-19,85%	12,59%	-17,30%	8,17%

7.4 Členenie nákladov vzhľadom k objemu výroby

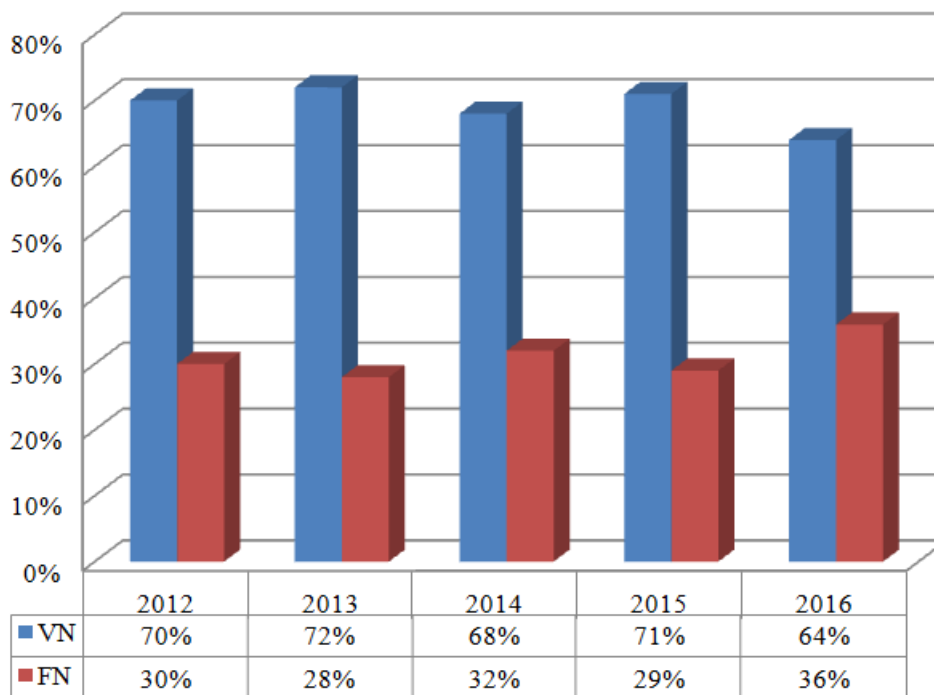
V tejto kapitole sa nachádza rozčlenenie nákladov vzhľadom k objemu výroby, a teda zaradenie jednotlivých položiek nákladov alebo ich časti medzi variabilné a fixné náklady, a to v rozmedzí rokov 2012-2016. Tento rozbor bol vypracovaný na základe konzultácie s členom dozornej rady podniku metódou klasifikačnej analýzy a je spracovaný do nižšie uvedenej tabuľky (tab. 12). Rozčlenenie nákladov v závislosti od objemu výroby bude ďalej slúžiť k stanoveniu bodu zvratu, a tiež k zostaveniu nákladovej funkcie. Ďalšia časť tejto kapitoly je venovaná podrobnejšej analýze štruktúry variabilných, a tiež fixných nákladov počas sledovaného obdobia.

V tabuľke 12 si môžeme povšimnúť istých výkyvov u fixných nákladov v rokoch 2012, a taktiež 2015. Tieto výkyvy boli spôsobené, podľa údajov v hlavných knihách spoločnosti, najmä nárastom služieb na propagáciu.

Tab. 12 Členenie nákladov na VN a FN (vlastné spracovanie)

V €	Variabilné náklady	Fixné náklady	Celkové náklady
2012	3 334 015	1 438 680	4 772 695
2013	2 735 965	1 089 569	3 825 534
2014	2 925 827	1 381 414	4 307 241
2015	2 531 425	1 030 581	3 562 006
2016	2 478 533	1 374 531	3 853 064

Grafické znázornenie percentuálných podielov fixných a variabilných nákladov na celkových nákladoch v sledovanom období zachytáva obrázok 8.

Obr. 8 Percentuálny podiel VN a FN na CN v sledovanom období (vlastné spracovanie)

Z uvedeného obrázku 8 vyplýva, že v rozmedzí sledovaných rokov tvorili variabilné náklady približne 70%-tný podiel na celkových nákladoch. Podiel fixných nákladov potom tvoril okolo zvyšných 30% z celkových nákladov spoločnosti.

7.4.1 Štruktúra položiek variabilných nákladov

Najväčšou nákladovou položkou je výrobná spotreba a náklady na predaný tovar. Tieto náklady sú uvedené v jednom riadku ako jedna nákladová položka, pretože vzhľadom k charakteru niektorých nákladov, je komplikované určiť, ktorý náklad patrí pod výrobnú spotrebu a ktorý pod náklady na predaný tovar. Najvýznamnejšími položkami tu sú spotreba materiálu a ostatné služby, z ktorých najväčšiu časť tvorí prepravné, a ďalej je to napríklad sprostredkovanie a provízia. Do ostatných účtov, ktoré spadajú pod spotrebu materiálu sú ďalej radené spotreba pohonných hmôt na nákladné autá, či materiál na opravy a údržbu. Pri nákladovej položke spotreba elektrickej energie, je nutné podotknúť, že spo-

ločnosť radí medzi variabilné náklady len časť celkovej spotreby elektrickej energie, a to vo výške 80%, pričom zvyšných 20% spadá pod náklady fixné.

Druhou najvýznamnejšou nákladovou položkou v rámci variabilných nákladov sú osobné náklady. Tieto sú, ako možno vidieť v tabuľke 13, tvorené dvoma nákladovými účtami, a to konkrétne mzdovými nákladmi a zákonným sociálnym poistením.

Poslednou nákladovou položkou, ktorá spadá do štruktúry variabilných nákladov sú ostatné prevádzkové náklady, z ktorých ale väčšina spadá pod fixné náklady, ktorých štruktúre bude venovaná nasledujúca podkapitola. V rámci variabilných nákladov sem spoločnosť radí len účet predaný materiál.

Tab. 13 Štruktúra variabilných nákladov (vlastné spracovanie)

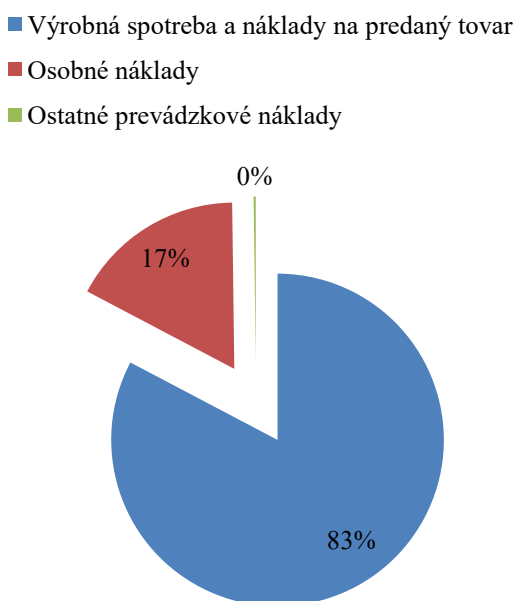
V €	2012	2013	2014	2015	2016
Výrobná spotreba a náklady na predaný tovar	2 877 124	2 319 254	2 442 149	2 130 114	2 050 046
- Spotreba materiálu	1 988 470	1 518 079	1 583 154	1 394 422	1 419 485
- Spotreba náradia	8 552	9 291	6 895	5 746	7 396
- Spotreba PHM na vysokozdvížný vozík	24 125	6 068	12 581	14 063	12 721
- Ostatné účty (spotreba materiálu)	24 208	8 240	18 445	9 832	7 547
- Spotreba elektrickej energie	50 707	44 149	41 459	38 570	39 410
- Ostatné služby	781 062	733 427	779 615	667 481	563 487
Osobné náklady	456 620	403 672	472 878	390 412	423 380
- Mzdové náklady	337 224	298 384	349 698	287 002	308 203
- Zákonné soc. poistenie	119 396	105 288	123 180	103 410	115 177
Ostatné prevádzkové náklady	271	13 039	10 800	10 899	5 107
- Predaný materiál	271	13 039	10 800	10 899	5 107
Σ variabilné náklady	3 334 015	2 735 965	2 925 827	2 531 425	2 478 533

Pri sledovaní vývoja celkových variabilných nákladov v tabuľke 13 môžeme zaznamenať, že počas sledovaného obdobia, s výnimkou roku 2014, majú klesajúci trend. Najväčší pokles zaznamenali v druhom roku sledovaného obdobia, v roku 2013, a to o takmer 600 000 €, pričom bol tento pokles zapríčinený hlavne úbytkom výrobnéj spotreby a nákladov na predaný tovar.

Z tabuľky 13 je taktiež markantné, že počas celého sledovaného obdobia existuje vzťah medzi celkovými variabilnými nákladmi a výrobnou spotrebou a nákladmi na predaný tovar, ktorá priamo kopíruje ich vývoj, čo je úplne v poriadku, vzhľadom na fakt, že sa jedná o výrobnú spoločnosť.

Percentuálne zastúpenie nákladových položiek variabilných nákladov, tvorených výrobnou spotrebou a nákladmi na predaný tovar, osobnými nákladmi a ostatnými prevádzkovými nákladmi, za rok 2016 je zobrazené na obrázku 9. Je z neho patrné, že prevažnú časť tvorí výrobná spotreba a náklady na predaný tovar, a to vo výške približne 83%, ďalej sú to osobné náklady v percentuálnom zastúpení 17% a ako možno vidieť na grafe 3 ostatné prevádzkové náklady tvorili len nepatrnú časť variabilných nákladov.

Obrázok 9 bol vypracovaný pre lepšiu názornosť, avšak s ohľadom na rozsah bakalárskej práce, neboli takto spracované údaje pre všetky roky sledovaného obdobia, ale len pre posledný z nich.

Obr. 9 Štruktúra variabilných nákladov za rok 2016 (vlastné spracovanie)

7.4.2 Štruktúra položiek fixných nákladov

Počas celého sledovaného obdobia tvorili fixné náklady približne jednu tretinu celkových nákladov. Počas prvých troch rokov aj tu najväčšiu časť tvorila výrobná spotreba a náklady na predaný tovar, pričom ale v tomto prípade zahŕňala odlišné nákladové účty. Napríklad v prípade ostatných účtov (spotreba materiálu) to boli spotreba pohonných hmôt osobných

át, spotreba režijného materiálu či spotreba potravy pre psov. Ďalej sa sem radí spotreba elektrickej energie, a to vo výške 20% z celkovej spotreby, spotreba plynu v plnej výške, opravy a udržiavanie, cestovné či náklady na reprezentáciu, a v neposlednej rade sú to ostatné služby, ktoré počas celého sledovaného obdobia tvorili najväčší podiel na výrobnéj spotrebe a nákladoch na predaný tovar. Pod ostatnými službami si môžeme predstaviť, napríklad, nájomné, právne služby alebo školenia.

Ďalšou významnou nákladovou položkou, ktorá v rokoch 2015 a 2016 tvorila najväčšiu časť fixných nákladov sú osobné náklady. Spoločnosť sem zaraďuje časť ostatných mzdových nákladov, ako aj časť zákonného sociálneho poistenia a ďalej ostatné sociálne zabezpečenie spolu so zákonnými sociálnymi nákladmi. Okrem roku 2014, kedy nastal mierny pokles, môžeme vidieť rastúci trend týchto nákladov.

Rastúci trend môžeme sledovať aj u ďalšej významnejšej nákladovej položky, ktorou sú odpisy a OP k DHM a k DNM. Môžeme vidieť, že v posledných dvoch rokoch sledovaného obdobia dokonca svojou výškou predbehli výrobnú spotrebu a náklady na predaný tovar. Tento nárast bol pravdepodobne spôsobený nákupom nových technológií, a teda nárastom DHM.

Spoločnosť medzi fixné náklady radí aj väčšiu časť ostatných prevádzkových nákladov, pričom najväčší podiel na nich majú ostatné náklady na hospodársku činnosť a daň z nehnuteľností. Ďalej sa jedná o cestnú daň, ostatné dane a poplatky, prípadne dary a v nepatrnej miere aj manká a škody.

Takmer zanedbateľnú časť, a to najmä v posledných dvoch rokoch, tvorila tvorba a zúčtovanie OP k pohľadávkam.

Ďalšou nevýraznou položkou sú iné finančné náklady, pričom najväčší podiel patrí úrokom, potom sú to ostatné finančné náklady a nepatrnú časť tvoria aj kurzové straty.

Poslednou nákladovou položkou, u ktorej firma zaznamenala v poslednom roku prudký nárast, je daň z príjmu. Táto položka priamo súvisí s vývojom hospodárskeho výsledku, ktorý je zobrazený v tabuľke 4, str. 41.

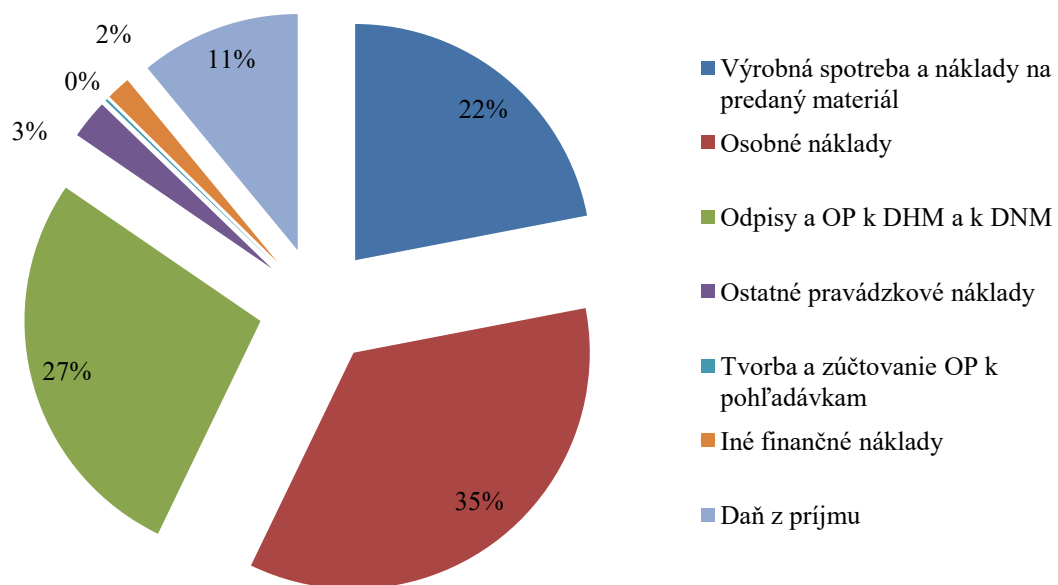
Podrobnejšia štruktúra fixných nákladov spoločnosti v rozmedzí rokov 2012 – 2016 je spracovaná do tabuľky nižšie, tabuľka 14.

Tab. 14 Štruktúra fixných nákladov v sledovanom období (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
Výrobná spotreba a náklady na predaný materiál	810 754	420 282	738 552	195 614	310 800
- Ostatné účty	40 317	60 331	45 211	34 268	52 289
- Spotreba elektrickej energie	12 677	11 037	10 365	9 643	9 853
- Spotreba plynu	49 165	35 902	27 394	27 742	22 807
- Opravy a udržiavanie	62 025	25 320	93 602	32 818	34 151
- Cestovné	2 590	1 908	1 615	10 462	1 138
- Náklady na reprezentáciu	8 468	6 028	5 824	5 536	5 269
- Ostatné služby	635 512	279 756	554 541	75 145	185 293
Osobné náklady	346 214	370 173	358 463	447 645	497 624
Odpisy a OP k DHM a k DNM	170 803	191 804	207 027	267 158	387 709
Ostatné prevádzkové náklady	29 727	48 893	31 276	33 514	37 678
Tvorba a zúčtovanie OP k pohľadávkam	11 698	14 177	25 555	1 437	2 056
Iné finančné náklady	23 455	2 126	2 550	29 225	23 445
Daň z príjmu	46 029	42 114	17 991	55 988	115 219
∑ fixné náklady	1 438 680	1 089 569	1 381 414	1 030 581	1 374 531

Percentuálne podiely nákladových položiek na celkových fixných nákladoch, z vyššie uvedených dôvodov len pre rok 2016 sú spracované na obrázku 10, ktorý je umiestnený nižšie.

Z obrázku 10 možno vyčítať, že najväčší podiel na fixných nákladoch v roku 2016 mali osobné náklady, a to vo výške 35%, ďalej to boli odpisy a OP k DHM a k DNM, ktoré predstavovali 27%-tný podiel a poslednou významnejšou položkou bola výrobná spotreba a náklady na predaný tovar v percentuálnom zastúpení 22%. Zvyšná časť fixných nákladov bola tvorená daňou z príjmu, vo výške 11%, ostatnými prevádzkovými nákladmi, ktoré tvorili 3% a posledné 2% predstavovali iné finančné náklady. Tvorba a zúčtovanie OP k pohľadávkam tvorila tak nepatrnú časť nákladov, že nám ju excel vyhodnotil nulovým percentuálnym zastúpením.

Obr. 10 Štruktúra fixných nákladov za rok 2016 (vlastné spracovanie)

8 MODELOVANIE NÁKLADOV

Jedným z cieľov mojej bakalárskej práce je aj zostavenie krátkodobej nákladovej funkcie, a tiež analýza bodu zvratu. Týmto dvom bodom bude venovaná celá táto kapitola. Budú tu použité metódy bližšie popísané v teoretickej časti mojej práce.

8.1 Analýza bodu zvratu

Na základe predošlých analýz, presnejšie členenia nákladov podľa vzťahu k objemu výroby, a s použitím postupov podrobnejšie opísaných v teoretickej časti práce, bude v tejto podkapitole stanovený bod zvratu pre všetky roky sledovaného obdobia.

Bod zvratu, ako je známe, predstavuje presne také množstvo výkonov, pri ktorých je podnik schopný hradiť náklady, čo ale znamená, že dosahuje nulový zisk.

Tento výpočet by mal prispieť k lepšiemu pochopeniu dosiahnutých hospodárskych výsledkov, ktoré spoločnosť vykázala počas sledovaného obdobia vo výročných správach.

Vzhľadom k tomu, že spoločnosť sa nevenuje výrobe jedného druhu produktu, ale poskytuje rôzne druhy sortimentu, bude pre výpočet bodu zvratu stanovený tzv. halierový ukazateľ. Ten bude vypočítaný ako podiel variabilných nákladov a celkových tržieb v príslušných rokoch.

Prehľad vstupných dát a vypočítaných hodnôt halierového ukazateľa a bodu zvratu zachytáva tabuľka 15.

Tab. 15 Analýza bodu zvratu (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
CV	4 916 966	3 943 910	4 361 068	3 750 412	4 259 801
VN	3 334 015	2 735 965	2 925 827	2 531 425	2 478 533
FN	1 438 680	1 089 569	1 381 414	1 030 581	1 374 531
h	0,68	0,69	0,67	0,67	0,58
Bod zvratu	4 469 342	3 557 415	4 197 511	3 170 750	3 287 113

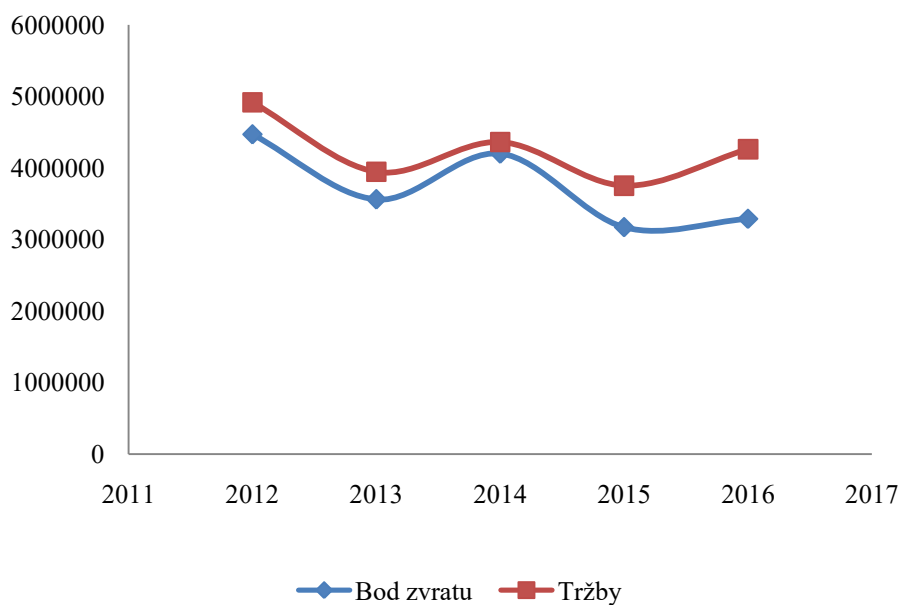
Ako bolo vyššie spomenuté bod zvratu ukazuje aké hodnoty by mali dosahovať tržby, pri nulovom zisku. Pri porovnaní hodnôt reálne dosiahnutých tržieb s vypočítanými hodnotami bodu zvratu v tabuľke 15, vidíme, že počas celého sledovaného obdobia podnik vykázol

kladné hodnoty hospodárskeho výsledku. To súhlasí s vývojom hospodárskeho výsledku v predstavení spoločnosti v praktickej časti práce.

Taktiež možno vidieť, že najmä v posledných dvoch rokoch, kedy spoločnosť podľa výročných správ zaznamela nárast výsledku hospodárenia, sa tržby v tabuľke 15, v pozitívnom zmysle, vzdialili vypočítaným hodnotám bodu zvratu.

Vypočítané hodnoty halierového ukazateľa v tabuľke 15, sú zaokrúhlené na dve desatinné miesta, pričom ale pre výpočet bodu zvratu boli použité ich reálne hodnoty. Tieto hodnoty nám ukazujú, že z 1 € tržieb podnik potrebuje v priemere 0,658 € na uhradenie variabilných nákladov.

Vývoj bodu zvratu ďalej zachytáva obrázok 11.

Obr. 11 Vývoj bodu zvratu v sledovanom období (vlastné spracovanie)

K porovnaniu výšky reálnych tržieb a vypočítaných hodnôt bodu zvratu slúži bezpečnostná podnikateľská rezerva. Tú dostaneme z rozdielu medzi dosiahnutými výnosmi a vypočítanými hodnotami bodu zvratu v príslušnom roku. Bezpečnostnú podnikateľskú rezervu možno tiež vyjadriť v percentách, a to pomocou bezpečnostného podnikateľského koeficientu.

Tieto výpočty je možné uskutočniť na základe predchádzajúcej analýzy bodu zvratu, a výsledky zobrazujúce výšku bezpečnostnej podnikateľskej rezervy a bezpečnostného podnikateľského koeficientu zachytáva tabuľka 16.

Tab. 16 BPR, BPK v sledovanom období (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
CV	4 916 966	3 943 910	4 361 068	3 750 412	4 259 801
CV (BZ)	4 469 342	3 557 415	4 197 511	3 170 750	3 287 113
BPR	447 624	386 495	163 557	579 662	972 688
BPK	9, 10%	9, 79%	3, 75%	15, 46%	22, 83%

Vo všetkých rokoch sledovaného obdobia vykazuje BPK kladné hodnoty, ako už bolo zrejmé z predchádzajúcich výpočtov. Jediný pokles zaznamala firma v roku 2014, kedy došlo k zníženiu výsledku hospodárenia a následnému prudkému nárastu v rokoch 2015 a 2016, ako už bolo niekoľkokrát spomínané. Takáto situácia mohla nastať preto, že firma sa aktívne venovala inováciám technológií, ktoré jej zabezpečili prísun nových odberateľov a partnerov, a teda sa zvýšili aj jej výkony.

8.2 Zostavenie nákladovej funkcie

V teoretickej časti práce bolo popísaných päť metód, využívaných k zostaveniu nákladovej funkcie. Vzhľadom k tomu, že v predchádzajúcej kapitole bolo s pomocou člena dozornej rady spoločnosti vypracované členenie na fixné a variabilné náklady, využijem v mojej práci klasifikačnú analýzu na zostavenie nákladovej funkcie.

Pre vypracovanie nákladových funkcií počas sledovaného obdobia, budú využité výpočty z predchádzajúcej analýzy nákladov. Nákladová funkcia bude vyjadrená s použitím údajov z predchádzajúcich rokov. Pretože sa jedná o firmu s heterogénnou produkciou bude pre zostavenie nákladovej funkcie použitá globálna nákladová funkcia, a teda bude vyjadrená s použitím halierového ukazateľa.

Tabuľka 15 zachytáva prehľad údajov potrebných k stanoveniu nákladovej funkcie pre jednotlivé roky.

Tab. 17 Prehľad údajov k zostavenie nákladovej funkcie (vlastné spracovanie)

V €	2012	2013	2014	2015	2016
FN	1 438 680	1 089 569	1 381 414	1 030 581	1 374 531
h	0,68	0,69	0,67	0,67	0,58

Pre zostavenie nákladových funkcií jednotlivých rokov bude ďalej použitý vzorec:

$$N = FN + h * Q.$$

Nákladové funkcie vybranej spoločnosti v rozmedzí rokov 2012 – 2016 potom vyzerajú nasledovne:

$$N_{2012} = 1\,438\,680 + 0,68 * Q$$

$$N_{2013} = 1\,089\,569 + 0,69 * Q$$

$$N_{2014} = 1\,381\,414 + 0,67 * Q$$

$$N_{2015} = 1\,030\,581 + 0,67 * Q$$

$$N_{2016} = 1\,374\,531 + 0,58 * Q.$$

9 VYHODNOTENIA ANALÝZ A ZÁVEREČNÉ DOPORUČENIA

Prvá kapitola praktickej časti práce bola venovaná celkovej charakteristike spoločnosti, z ktorej bolo možné sa dozvedieť, že sa jedná o akciovú spoločnosť so sídlom na východe Slovenska, ktorá sa s momentálnym počtom zamestnancov 62, venuje najmä výrobe kontajnerov.

Posledným bodom predstavenia spoločnosti bola SWOT analýza, ktorá zobrazila ako vnútorné tak aj vonkajšie prostredie firmy. Jednou zo slabých stránok spoločnosti bol nedostačujúci marketing, konkrétne sa jednalo o webové stránky, ktoré síce majú funkciu prepnutia jazyka, ale žiaľ nefunguje, takže niektoré časti webových stránok je možno čítať iba v nemeckom jazyku. Z toho plynie prvé doporučenie, oprava tejto funkcie, ktorá potom môže mať vplyv na získavanie nielen zahraničných partnerov a odberateľov, ale tiež tuzemských. Potom sa tiež jedná o fakt, že pri vyhľadávaní spoločností, ktoré sa zaoberajú výrobou kontajnerov sa firma zobrazí až na šiestej stránke prehliadača. Spoločnosť by teda pravdepodobne mala viac investovať do marketingu, čím by si zvýšila povedomie o svojej činnosti a mohlo by jej to priniesť nové kontrakty. Medzi hrozbami sa potom objavilo riziko nedostatku kvalifikovaných pracovníkov, a to či už z toho dôvodu, že firma sídli na východe Slovenska alebo pre neustále prebiehajúci odliv kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia. Možným riešením by bolo dobre známe duálne vzdelávanie, a to najmä z toho dôvodu, že neďaleko od produkcie spoločnosti sídli stredná odborná škola elektrotechnická. Taktiež by firma mohla začať zabezpečovať zvyšovanie odbornosti zamestnancov, konkrétne sa jedná o zvéračov, vodičkárov a administratívnych pracovníkov formou kurzov a školení. Ďalším odporúčaním tu, ktoré tentokrát vyplýva ako zo silných stránok spoločnosti, medzi ktoré patrí aj orientácia spoločnosti na kvalitu produktov, tak aj z príležitostí, konkrétne sa jedná rastúci dopyt po kvalite, by bolo zavedenie systému manažmentu kvality podľa noriem ISO radu 9000 s orientáciou na dosiahnutie spokojnosti zákazníka. Toto vychádza z faktu, že veľká väčšina odberateľov a partnerov spoločnosti pochádza zo zahraničia, a teda sa jedná o náročné trhy. Normy ISO 9000 zahŕňajú súbor odporúčaní, podľa ktorých by podnik mal dokumentovať svoju činnosť v rámci manažerstva kvality, a tiež je na základe tohto systému možné prehľadnejšie radenie firiem, hlavne v medzinárodnom prostredí.

V ďalšej časti bakalárskej práce sa nachádza analýza nákladov vybranej spoločnosti. Na začiatku tejto kapitoly bol vypracovaný vývoj nákladov, ktorý je potom podrobnejšie sprá-

covaný prostredníctvom vertikálnej a horizontálnej analýzy, a to na základe druhového členenia.

Vertikálna analýza podrobnejšie ukázala štruktúru celkových nákladov, a to prostredníctvom percentuálnych podielov jednotlivých nákladových druhov. Je možné tu vidieť, že ako sa aj od výrobnjej spoločnosti očakáva, najväčšie percentuálne zastúpenie má položka výrobná spotreba a náklady na predaný materiál, ktorá sa uvádza v jednom riadku z dôvodu náročnosti zaradenia niektorých nákladových položiek, pričom sa jedná o podiely 60 – 80% v priebehu sledovaného obdobia. Druhou najvýznamnejšou položkou tu sú osobné náklady, ktoré predstavovali od 17 – 24% celkových nákladov v sledovanom období. Jedná sa najmä o mzdové náklady a zákonné sociálne poistenie. Poslednou významnejšou zložkou, a to hlavne vďaka jej narastajúcemu charakteru sú odpisy a OP k DHM a k DNM, ktorých percentuálny podiel narástol z pôvodných 3,58% až na celých 10%.

Percentuálny medziročný nárast jednotlivých nákladových položiek bol vypracovaný prostredníctvom horizontálnej analýzy. Tá ešte názornejšie ukázala výkyvy u položky výrobná spotreba a náklady na predaný tovar, spôsobené prebiehajúcimi inováciami, pričom nákup nových technológií mal potom vplyv na nárast odpisov DHM, a tiež nepriamo na nárast hospodárskeho výsledku, čo zapríčinilo prírastok nákladov na dane z príjmu.

Následovalo členenie nákladov vo vzťahu k objemu výroby, ktoré ukázalo, že variabilné náklady tvoria každoročne približne 70% celkových nákladov spoločnosti, a zvyšných 30% pripadá na náklady fixné.

Posledná kapitola bola venovaná modelovaniu nákladov, v ktorom som sa zamerala na analýzu bodu zvratu a na zostavenie krátkodobej nákladovej funkcie.

Analýza bodu zvratu bola vypracovaná s pomocou halierového ukazateľa. Na základe porovnania reálne dosiahnutých výnosov s vypočítanými hodnotami bodu zvratu, bola tiež vypočítaná bezpečnostná podnikateľská rezerva a po prepočte na percentá bol stanovený bezpečnostný podnikateľský koeficient. Ten vykazoval vo všetkých rokoch sledovaného obdobia kladné hodnoty, čo je pozitívne, pričom nadmieru pozitívny bol výsledok v poslednom roku, kedy dosiahol hodnotu 22,83%.

Posledným cieľom mojej bakalárskej práce bolo zostavenie krátkodobej nákladovej funkcie, ktorú som vypracovala s použitím klasifikačnej metódy. Vzhľadom na heterogénnu povahu firmy bola využitá globálna nákladová funkcia, s pomocou halierového ukazateľa.

Na základe údajov z minulých rokov boli zostavené nákladové funkcie pre všetky roky sledovaného obdobia.

Zo zhrnutia analýzy nákladov vyplýva, že spoločnosť v sledovanom období dosahovala dobré výsledky. Vertikálna analýza na základe druhového členenia ukázala, že štruktúra nákladov spoločnosti zodpovedá štruktúre výrobného podniku, členenie nákladov vzhľadom k objemu výroby taktiež dokázalo, že spoločnosť má dobre nastavený pomer variabilných a fixných nákladov, a to z dôvodu, že fixné náklady tvoria v priemere len okolo 30% celkových nákladov. Ako je známe znižovanie podielu fixných nákladov patrí medzi možné spôsoby znižovania podnikateľského rizika. Analýza bodu zvratu, BPR a BPK potvrdili, že spoločnosť v danom období dosahovala zisku, a tiež ukázali nadmieru kladné výsledky v posledných dvoch sledovaných rokoch. Zostavenie nákladovej funkcie je prínosné najmä z hľadiska plánovania.

Napriek pozitívnym výsledkom analýz je stále možné nájsť vhodné opatrenia, ktoré by pre firmu mohli byť prínosné. V oblasti nákladov sa jedná o racionalizáciu najobsiahlejšieho nákladového druhu – výrobnéj spotreby a nákladov na predaný materiál, konkrétne sa jedná o spotrebu materiálu. Takáto racionalizácia môže byť uskutočňovaná hneď niekoľkými spôsobmi.

Ako už bolo spomínané firma sa aktívne venovala získavaniu finančných prostriedkov, ktoré následne využívala na zavádzanie inovatívnych technológií, a to za účelom ako aj skvalitňovania svojich produktov, vďaka čomu sa jej darí získávať nových partnerov, tak aj za účelom znižovania výrobných nákladov. Jedným z odporúčaní tu by potom určite bolo v takejto činnosti naďalej pokračovať.

Ďalším možným opatrením by potom v rámci racionalizácie nákladov, tentokrát prostredníctvom znižovania nákladov na vstupný materiál, bolo zaviesť nákup materiálu formou burzy.

Posledným odporúčaním pre firmu, taktiež za účelom znižovania nákladov na vstupný materiál, by bolo uzatvárať zmluvy na dodávky materiálu na obdobie minimálne jedného roku, z dôvodu častých zmien hutného materiálu.

ZÁVER

Cieľom bakalárskej práce bolo spracovať analýzu nákladov, stanoviť bod zvratu, namodelovať krátkodobú nákladovú funkciu pre rozmedzie rokov 2012 – 2016, a v neposlednom rade navrhnúť spoločnosti možné doporučená.

V teoretickej časti boli definované základné pojmy týkajúce sa nákladov, podrobnejšie rozobrané delenie nákladov, ako aj modelovanie nákladových funkcií a stanovenie bodu zvratu, a to prostredníctvom literárnej rešerše. Poznatky z teoretickej časti boli ďalej využité pre spracovanie praktickej časti bakalárskej práce.

Prvá kapitola praktickej časti patrí predstaveniu vybranej spoločnosti, takže je možné tu nájsť základné údaje o podniku, majetkovú, finančnú aj organizačnú štruktúru spoločnosti, vývoj hospodárskeho výsledku, a tiež SWOT analýzu.

V druhej kapitole sa nachádza analýza nákladov, ktorá bola vypracovaná s využitím druhového členenia nákladov, je možné tu vidieť vývoj nákladov v sledovanom období, presnejšiu štruktúru jednotlivých položiek nákladových druhov, percentuálny podiel nákladových druhov vo vertikálnej analýze, a tiež medziročný nárast/pokles nákladových druhov spracovaný do horizontálnej analýzy.

Analýza nákladov ďalej pokračuje členením nákladov vo vzťahu k objemu výroby, a taktiež sú tu podkapitoly venované podrobnejšej štruktúre variabilných a fixných nákladov. Toto členenie bolo vypracované na základe klasifikačnej analýzy, a to po konzultácií s členom dozornej rady podniku.

V ďalšej kapitole je potom umiestnené stanovenie bodu zvratu, vypracované na základe predchádzajúceho členenia nákladov vo vzťahu k objemu výroby a vyjadrené s pomocou dvoch ďalších ukazateľov, bezpečnostej podnikateľskej rezervy a bezpečnostného podnikateľského koeficientu. Taktiež tu, na základe rozčlenenia nákladov na fixné a variabilné, možno nájsť zostavenie krátkodobej nákladovej funkcie, ktorá bola vypracovaná pre všetky roky sledovaného obdobia.

Posledná kapitola práce je potom venovaná zhrnutiu výsledkov analýz a navrhnutiu možných doporučení.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

ČECHOVÁ, Alena. *Manažerské účetnictví*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2006, 182 s. ISBN 80-251-1124-5.

DRURY, Colin. *Management and cost accounting*. 6th ed. London: Thomson Learning, 2004, 1280 s. ISBN 1-84480-028-8.

FIBÍROVÁ, Jana, Libuše ŠOLJAKOVÁ a Jaroslav WAGNER. *Manažerské účetnictví: Nástroje a metody*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 392 s. ISBN 978-80-7357-712-4.

FIBÍROVÁ, Jana, 2015. *Manažerské účetnictví: nástroje a metody*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-743-0.

FIBÍROVÁ, Jana. *Reporting: Moderní metoda hodnocení výkonnosti uvnitř firmy*. 2. vyd. Praha: Grada, 2003, 116 s. ISBN 80-247-0482-X.

HRADECKÝ, Mojmír, Jiří LANČA a Ladislav ŠIŠKA. *Manažerské účetnictví*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 259 s. ISBN 978-802-4724-713.

KOŽENÁ, Marcela, 2007. *Manažerská ekonomika: teorie pro praxi*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7179-673-2.

KRÁL, Bohumil a kol. *Manažerské účetnictví*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2002, 546 s. ISBN 80-7261-062-7.

LANDA, Martin. *Podnikové účetnictví*. 1. vyd. Ostrava: Key, 2014, 318 s. ISBN 978-80-7418-219-8.

LAZAR, Jaromír. *Manažerské účetnictví: Kontrola a řízení nákladů v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2001, 152 s. ISBN 80-7169-985-3.

MARTINOVIČOVÁ, Dana, Miloš KONEČNÝ a Jan VAVŘINA. *Úvod do podnikové ekonomiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 208 s. ISBN 978-80-247-5316-4.

PAPULA, Ján, Emília PAPULOVÁ. *Základy manažerskej ekonomiky*. 1. vyd. Bratislava: Kartprint, 2013, 243 s. ISBN 978-80-89553-11-2.

POPESKO, Boris. *Moderní metody a řízení nákladů: Jak dosáhnout efektivního vynakládání nákladů a jejich snížení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 233 s. ISBN 978-80-247-2974-9.

STROUHAL, Jiří. *Ekonomika podniku*. 1. vyd. Praha: Institut certifikace účetních, 2012, 176 s. ISBN 978-80-86716-83-1.

SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 5. vyd., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 471 s. ISBN 978-80-247-3494-1.

SYNEK, Miloslav, Eva KISLINGEROVÁ a kol. *Podniková ekonomika*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 498 s. ISBN 978-80-7400-336-3.

ŠIMAN, Josef, Petr PETERA. *Financování podnikatelských subjektů: Teorie pro praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 192 s. ISBN 978-80-7400-117-8.

VOCHOZKA, Marek a Petr MULAČ, 2012. *Podniková ekonomika*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4372-1.

ZÁMEČNÍK, Roman, Zuzana TUČKOVÁ a Ludmila HROMKOVÁ, 2007. *Podniková ekonomika II*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 97880-7318-624-1.

Ostatné zdroje:

Interné materiály spoločnosti

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

BPK	Bezpečnostný podnikateľský koeficient
BPR	Bezpečnostná podnikateľská rezerva
CV	Celkové výnosy
CV (BZ)	Výnosy v bode zvratu
DHM	Dlhodobý hmotný majetek
DNM	Dlhodobý nehmotný majetek
FN	Fixné náklady
OP	Opravná položka
VH	Výsledok hospodárenia
VN	Variabilné náklady

ZOZNAM OBRÁZKOV

<i>Obr. 1 Poňatie nákladov (Popesko, 2009, s. 32)</i>	13
<i>Obr. 2 Rozdelenie variabilných nákladov (Papula, Papulová, 2013, s. 104)</i>	19
<i>Obr. 3 Dlhodobá nákladová funkcia (Synek, 2011, s. 92)</i>	25
<i>Obr. 4 Bodový diagram (Synek, 2011, s. 96).....</i>	28
<i>Obr. 5 Analýza bodu zvratu</i>	
<i>(http://nop.topsid.com/pictures/cviceni_2/bod_zvratu.png).....</i>	30
<i>Obr. 6 Organizačná štruktúra spoločnosti (Výročná správa, 2015)</i>	38
<i>Obr. 7 Percentuálne zloženie nákladov vo vybranej firme za rok 2016 (vlastné spracovanie)</i>	46
<i>Obr. 8 Percentuálny podiel VN a FN na CN v sledovanom období (vlastné spracovanie)</i>	52
<i>Obr. 9 Štruktúra variabilných nákladov za rok 2016 (vlastné spracovanie).....</i>	54
<i>Obr. 10 Štruktúra fixných nákladov za rok 2016 (vlastné spracovanie)</i>	57
<i>Obr. 11 Vývoj bodu zvratu v sledovanom období (vlastné spracovanie)</i>	59

ZOZNAM TABULEK

<i>Tab. 1 Vývoj počtu zamestnancov (vlastné spracovanie)</i>	38
<i>Tab. 2 Majetková štruktúra vybranej spoločnosti (vlastné spracovanie)</i>	39
<i>Tab. 3 Finančná štruktúra vybranej spoločnosti (vlastné spracovanie)</i>	40
<i>Tab. 4 Vývoj hospodárskeho výsledku spoločnosti (vlastné spracovanie)</i>	41
<i>Tab. 5 SWOT analýza spoločnosti (vlastné spracovanie)</i>	41
<i>Tab. 6 Vývoj nákladov v spoločnosti (vlastné spracovanie)</i>	45
<i>Tab. 7 Štruktúra výrobnnej spotreby a nákladov na predaný tovar (vlastné spracovanie)</i>	47
<i>Tab. 8 Skladba položky Osobné náklady (vlastné spracovanie)</i>	47
<i>Tab. 9 Skladba položky Ostatné prevádzkové náklady (vlastné spracovanie)</i>	48
<i>Tab. 10 Vertikálna analýza podľa druhového členenia nákladov (vlastné spracovanie)</i>	50
<i>Tab. 11 Horizontálna analýza v rozmedzí rokov 2012 – 2016 (vlastné spracovanie)</i>	51
<i>Tab. 12 Členenie nákladov na VN a FN (vlastné spracovanie)</i>	51
<i>Tab. 13 Štruktúra variabilných nákladov (vlastné spracovanie)</i>	53
<i>Tab. 14 Štruktúra fixných nákladov v sledovanom období (vlastné spracovanie)</i>	56
<i>Tab. 15 Analýza bodu zvratu (vlastné spracovanie)</i>	58
<i>Tab. 16 BPR, BPK v sledovanom období (vlastné spracovanie)</i>	60
<i>Tab. 17 Prehľad údajov k zostaveniu nákladovej funkcie (vlastné spracovanie)</i>	61

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha P1: Výkaz ziskov a strát 2014

Príloha P2: Výkaz ziskov a strát 2016

PRÍLOHA P 1: VÝKAZ ZISKOV A STRÁT 2014

VÝKAZ ZISKOV A STRÁT v EUR

Ukazovateľ	Ku dňu 31.12.2012	Ku dňu 31.12.2013	Ku dňu 31.12.2014
Tržby z predaja tovaru	0	0	0
Výroba	4 813 738	3 877 699	4 261 135
-Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb	4 860 117	3 884 917	4 134 893
-Zmena stavu vnútroorgan. zásob	-58 854	- 21 709	124 043
-Aktivácia	12 475	14 491	2 199
Výrobná spotreba a náklady na predaný tovar	3 687 878	2 739 536	3 180 700
<i>Pridaná hodnota</i>	<i>1 125 860</i>	<i>1 138 163</i>	<i>1 080 435</i>
Osobné náklady	802 834	773 845	831 342
Odpisy a opravné položky k DNM a DHM	170 803	191 804	207 027
Ostatné prev. výnosy	103 121	64 684	98 438
Ostatné prev. náklady	29 998	61 932	42 076
Tvorba a zúčtovanie oprav. položiek k pohľadávkam	11 698	14 177	25 555
Výsledok hospod. z hospod. činnosti	213 648	161 089	72 873
Iné finančné výnosy	107	1 527	1 495
Iné finančné náklady	23 455	2 126	2 550
Výsledok hosp. z finančnej činnosti	-23 348	- 599	- 1 055
Daň z príjmov z bež. činnosti	46 029	42 114	17 991
Výsledok hospodárenia z bež. činnosti po zdanení	144 271	118 376	53 827
Mimoriadne výnosy			
Mimoriadne náklady			
Výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti			
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení	144 271	118 376	53 827

PRÍLOHA P2: VÝKAZ ZISKOV A STRÁT 2016

Tabuľka č. 8

5.2 VÝKAZ ZISKOV A STRÁT v EUR

Ukazovateľ	Ku dňu 31.12.2014	Ku dňu 31.12.2015	Ku dňu 31.12.2016
Tržby z predaja tovaru	0	0	0
Výroba	4 261 135	3 665 720	4 129 122
- Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb	4 134 893	3 624 542	4 208 826
- Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	124 043	37 853	-79 704
- Aktívacia	2 199	3 325	0
Výrobná spotreba	3 180 701	2 325 728	2 360 846
<i>Pridaná hodnota</i>	<i>1 080 434</i>	<i>1 339 992</i>	<i>1 768 276</i>
Osobné náklady	831 341	838 057	921 004
Odpisy a opravné položky k DNM a DHM	207 027	267 158	387 709
Ostatné prevádzkové výnosy	98 438	84 063	130 677
Ostatné prevádzkové náklady	42 076	44 413	42 785
Tvorba a zúčtovanie oprav. položiek k pohľadávkam	25 555	1 437	2 056
Výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti	72 873	272 990	545 399
finančné výnosy	1 495	629	2
finančné náklady	2 550	29 225	23 445
Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti	- 1 055	-28 596	-23 443
Daň z príjmov	17 991	55 988	115 219
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	71 818	244 394	521 956
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení	53 827	188 406	406 737